

LAIŠKAS LITERATŪROJE IR KULTŪROJE
THE LETTER IN LITERATURE AND CULTURE
PRANEŠIMŲ TEZĖS / ABSTRACTS

LIETUVOS LYGINAMOSIOS LITERATŪROS ASOCIACIJA
LITHUANIAN COMPARATIVE LITERATURE ASSOCIATION

IR/AND

LIETUVOS EDUKOLOGIJOS UNIVERSITETAS
LITHUANIAN UNIVERSITY OF EDUCATIONAL SCIENCES

Rugsėjo 26–27, 2014, Vilnius, Lietuva
September 26–27, 2014, Vilnius, Lithuania

PROGRAMA / PROGRAM

Lietuvos edukologijos universiteto II rūmai, T. Ševčenkos g. 31

RUGSĖJO 26 D., PENKTADIENIS / FRIDAY, SEPTEMBER 26

8:00 – 9:00 REGISTRACIJA (fojė prie A7 aud., 1 aukštas) / REGISTRATION (lobby next to A7 Auditorium, 1st Floor)

9:00 – 9:30 ATIDARYMAS, SVEIKINIMO ŽODŽIAI (A7 aud., 1 a.) / OPENING, WELCOME WORDS (A7 Auditorium, 1st Floor)

9:30 – 11:30 PLENARINĖ SESIJA (A7 aud., 1 a.) / PLENARY SESSION (A7 Auditorium, 1st Floor)

Pirmininkė / Chair: Dr. Sirje Kiin

9:30 – 10:10 Aurelija Tamošiūnaitė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Everyday Literacy: Self-Reflections on Writing in Lithuanian Letters of the 20 c. / *Kasdienis raštingumas*: rašymo atspindžiai XX a. lietuviškuose laiškuose

10:10 – 10:30 Irina E. Fadeeva (Syktyvkar State University, Komi Republic, Russia). Письмо как модель концептуализации субъективности (трансформации жанра послания в русском лирическом тексте конца XX – начала XXI века) / *Laiškas kaip subjektyvumo konceptualizavimo modelis* (Epistolinio žanro transformacijos XX-XXI a. rusų lyrikoje) / The Letter as a Method of Conceptualizing the Subjectivity (The Transformations of the Epistolary Genre of Russian Lyric Text in the 20–21st c.)

10:30 – 10:50 Sirje Kiin (Madison, SD, USA). The Role of Ivar Ivask as a Cultural Mediator Between the Occupied Baltic States and the Free World / Ivar Ivask – kultūros mediatorius tarp okupuotų Baltijos kraštų ir Laisvojo pasaulio

10:50 – 11:10 Nijolė Kašelionienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Chevalier de Boudono *Lietuviški laišakai* (1809) kaip tarpkultūrinio bendravimo instrumentas / *Lietuviški laišakai* [Lithuanian Letters] (1809) by Chevalier de Boudon – as a Means of Intercultural Communication

11:10 – 11:30 DISKUSIJOS / DISCUSSIONS

11:30 – 13:00 PIETŪS / BRUNCH

13:00 – 15:30 DARBAS SEKCIJOSE / WORKING GROUPS

I. EPISTOLOGRAFIJOS TRADICIJA EUROPOJE/PASAULYJE (300 aud., 3 a.) / TRADITION OF EPISTOLOGRAPHY IN EUROPE/WORLD (300 Room, 3rd Floor)

Pirmininkas / Chair: Dr. Manfredas Žvirgždas

13:00 – 13:20 Nino Tsereteli (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia). The Soviet Literary Life of the 30s in the Letters of Contemporaries / Sovietų literatūrinis gyvenimas 1930-aisiais amžininkų laiškuose.

13:30 – 13:50 Asta Gustaitienė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Laiško funkcijos šiuolaikinėje lietuvių ir užsienio literatūroje paaugliams / The Functions of the Letter in the Contemporary Lithuanian and Foreign Teen and Young Adult Literature

14:00 – 14:20 Natalja Kapočė (European Humanities University, Lithuania). Kaip skaityti laiškus: iššifravimo instrukcija / How to Read Letters: An Instruction for Decipher

14:30 – 14:50 Manfredas Žvirgždas (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Žemininkų

laiškai neoromantikams: egzodo epistoliarinio etiketo bruožai / Žemininkai Write to Neoromantics: the Features of Lithuanian Diaspora's Epistolary Etiquette

II. LAIŠKAS KAIP KOMUNIKACIJOS IR TARPKULTŪRINIO BENDRAVIMO INSTRUMENTAS (305 aud., 3 a.) / THE LETTER AS A TOOL FOR ESTABLISHING INTERCULTURAL COMMUNICATION (305 Room, 3rd Floor)

Pirmininkas / Chair: Dr. Sándor Földvári

13:00 – 13:20 Thierry Laurent (The University of Paris, France). La correspondance entre George Sand et Charles-Edmond Chojecki / George Sand susirašinėjimas su Charles'u Edmondu Chojecki'u / George Sand's Correspondence with Charles-Edmond Chojecki

13:30 – 13:50 Sándor Földvári (Debrecen University, Academy of Sciences of Hungary). The Letters by the Secretary of the Exiled Duke: Hungarian Mikes in Rodosto (Turkey) at the "Court" of Duke Rákóczi II / Išstremto kunigaikščio sekretoriaus laiškai: Vengrijos Mike'as kunigaikščio Rákóczio II 'dvare' Rodoste (Turkija)

14:00 – 14:20 Gintarė Vaitonytė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Baltiškosios kultūros raiška H. Parlando laiškuose / The Aspects of the Baltic Culture in the Letters by H. Parland

14:30 – 14:50 Iryna Pupurs (Shevchenko Institute of Literature the National Academy of Sciences of Ukraine). The Letters of English, Russian, and Ukrainian Writers as a Component of the Romantic Orientalism / Anglų, rusų ir ukrainiečių rašytojų laiškai – kaip romantinio orientalizmo sudėtinė dalis

III. LAIŠKŲ ROMANAI. LAIŠKO FUNKCIJOS ROMANE (306 aud., 3 a.) / EPISTOLARY NOVELS AND FUNCTIONS OF EPISTOLARY ELEMENTS THEREIN (306 Room, 3rd Floor)

Pirmininkė / Chair: Assoc. Prof. Gitana Vanagaitė

13:00 – 13:20 Gitana Vanagaitė (Lithuanian University of Educational Sciences). Vaižganto *laiškai Klimams*: laiškas kaip autobiografija / *Vaižgantas. Laiškai Klimams* [*Vaižgantas. Letters to Klimai*]: the Letter as the Autobiography

13:30 – 13:50 Olga Petriashvili (Sokhumi State University, Georgia). The Epistolary Prose in Modern Ukrainian Literature (O. Bazaluk *Woman for inspiration*) / Epistoliarinė proza modernioje ukrainiečių literatūroje: O. Bazaluko *Moteris įkvėpimui*

14:00 – 14:20 Ginta Čingaitė (Lithuanian University of Educational Sciences). Tarp dviejų mylimųjų: sąmoningumo apibrėžtys Juozo Lukšos-Daumanto laiškuose / Between the Two Beloved Ones: The Definitions of Consciousness in the Letters by Juozas Lukša-Daumantas

14:30 – 14:50 Algimantas Litvinas (Vilnius University, Lithuania). Abu Hamidal-Ghazali's (c. 1056–1111) Letters as a Source of Information about His *Vita Activa* and *Vita Contemplativa* / Abu Hamidal-Ghazalio (c. 1056–1111) laiškai kaip informacijos apie jo *vita activa* ir *vita contemplativa* šaltinis

IV. RAŠYTOJŲ LAIŠKAI RAŠTŲ LEIDIMUOSE. ŽINOMŲ ASMENYBIŲ LAIŠKAI KAIP TYRIMO OBJEKTAS (309 aud., 3 a.) / WRITERS' LETTERS IN THE CORPUS OF THEIR WORKS. LETTERS WRITTEN BY FAMOUS PEOPLE AS OBJECTS OF RESEARCH (309 Room, 3rd Floor)

Pirmininkė / Chair: Assoc. Prof. Eglė Keturakienė

13:00 – 13:20 Gabija Bankauskaitė-Sereikienė ir Karolina Statkevičiūtė (Vilnius University Kaunas Faculty of Humanities, Lithuania). Šatrijos Raganos egodokumentų sąsajos: laiškai ir atsiminimai / The Relationship of Šatrijos Ragana's Egodocuments: Letters and Memoirs

13:30 – 13:50 Mariam Miresashvili (Sokhumi State University, Georgia). Грузинские страницы жизни Бориса Пастернака (По следам писем к Нино Табидзе) / Boriso Pasternako gyvenimo gruziniški puslapiai: sklaidant jo laiškus Nino Tabidzei / The Georgian Pages of Boris Pasternak's Life (Reading His Letters to Nino Tabidze)

14:00 – 14:20 Sigita Žemaitytė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Išpažintys ir gyvenimo refleksijos laiške: Jokūbas Josadė / Confessing and Contemplating Life in the Letter: The Case of Jokūbas Josadė

14:30 – 14:50 Eglė Keturakienė (Vilnius University, Lithuania). Henriko Radausko laiškų ir poezijos paralelės / The Parallels of the Letters of and Poetry by Henrikas Radauskas

V. LAIŠKAS KAIP KULTŪRINĖ-TEKSTINĖ KONSTRUKCIJA (318 aud., 3 a.) / THE LETTER AS A CULTURAL OR TEXTUAL CONSTRUCTION (318 Room, 3rd Floor)

Pirmininkė / Chair: Prof. Jūratė Sprindytė

13:00 – 13:20 Jovita Dikmonienė (Vilnius University, Lithuania). Senekos *Laiškai Lucilijui* tarsi filosofinė drama / *Laiškai Lucilijui* [Moral Letters to Lucilius] by Seneca – as a Philosophical Drama

13:30 – 13:50 Jūratė Čerškutė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Ričardo Gavelio laiškai kaip jo kūrybos paraštės / The Letters of Ričardas Gavelis as Marginalia of His Works

14:00 – 14:20 Jūratė Sprindytė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Kuo gyvenome sovietmečiu: XX a. 8-o dešimtmečio bičiulių laiškai / How We Lived in the Soviet Times: Letters to Friends Written in the 1980s

14:30 – 14:50 Solveiga Daugirdaitė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). LLTI. Laiškų Taidai pluoštelis / A Bunch of Letters to Taida

VI. LAIŠKO SEMIOTIKA (322 aud., 3 a.) / THE SEMIOTICS OF THE LETTER (322 Room, 3rd Floor)

Pirmininkė / Chair: Dr. Monika Pokorska-Iwaniuk

13:00 – 13:20 Austėja Oržekauskienė (Vilnius University, Lithuania). Įsivaizduojamas pašnekovas A.J.Greimo ir A. Kašubienės laiškuose / An Imaginary Companion in the Letters by A.J. Greimas and A. Kašubienė

13:30 – 13:50 Monika Pokorska-Iwaniuk (Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland). Letters from Exile – the Symbol of Relations, Homesickness, Nostalgia, and Attachment to Tradition / Laiškai iš tremties – ryšių, ilgesio ir prisirišimo prie tradicijos simbolis

14:00 – 14:20 Beata Kalęba (Jagiellonian University in Krakow, Poland). The Epistolary Poem in the Modernist Lithuanian and Polish Literature / Epistoliarinis eilėraštis modernistinėje lietuvių ir lenkų literatūroje

14:30 – 14:50 Inese Suchane (Daugavpils University, Latvia). Эпистолярный нарратив в работах латвийских авторов, пишущих на русском языке / Epistolinis naratyvas latvių rašytojų, rašančių rusiškai, darbuose / The Epistolary Narrative in the Works by Latvian Authors Writing in Russian

VII. LAIŠKAI LITERATŪROJE IR KITUOSE MENUOSE. NARATYVO SPECIFIKA (325 aud., 3 a.) / LETTERS IN LITERATURE AND OTHER TYPES OF ART. THE SPECIFICS OF THE NARRATIVE (325 Room, 3rd Floor)

Pirmininkė / Chair: Assoc. Prof. Loreta Mačianskaitė

13:00 – 13:20 Tomas Andriukonis (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Antano Baranausko epistolika: nuo svetimo laiško eiliavimo iki laiškų giedojimo / The Epistolary Legacy of Antanas Baranauskas: From Versing Stranger's Letters to Singing Them

13:30 – 13:50 Reda Pabarčienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Viduramžių laiškų diskursas postmodernioje dramoje (Kostas Ostrauskas, *Eloiza ir Abelardas: Historia calamitatum*) / The Middle Ages Letter Discourse in the Postmodern Play *Eloiza ir Abelardas: historia calamitatum* by Kostas Ostrauskas

14:00 – 14:20 Loreta Mačianskaitė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Lagaminas laiškų Eimunto Nekrošiaus spektaklyje *Kvadratas* / A Suitcase Full of Letters in the Play *The Square* by Eimuntas Nekrošius

14:30 – 14:50 Neringa Klišienė (Vilnius University, Lithuania). Epistolinė „dramaturgija“: Sofijos Čiurlionienės laišakai dukrai / The Epistolary „Drama“: Sofija Čiurlionienė's Letters to Her Daughter

15:00 – 15:20 Irina Melnikova (Vilnius University, Lithuania). Laiško funkcijos ekranizacijoje: *Possession* (2002) / Functions of Letter in Film Adaptation: *Possession* (Neil LaBute, 2002)

16:00 SUSIPAŽINIMO POPIETĖ (LEU II rūmų Studentų kavinė) / WELCOME PARTY (University Student Café)

RUGSĖJO 27 D., ŠEŠTADIENIS / SATURDAY, SEPTEMBER 27

9:00 – 10:45 PLENARINĖ SESIJA (A7 aud., 1 a.) / PLENARY SESSION A7 (A7 Auditorium, 1st Floor)

Pirmininkė / Chair: Dr. Peggy Karpouzou

9:00 – 9:30 Heidi Toelle (New Sorbonne University Paris 3, France). Quand l'e-mail libère la parole amoureuse des femmes saoudiennes: *Les filles de Riyad* / Kai el. laiškas išlaisvina Saudo-Arabijos moterų meilės lyriką: *Riyado dukros* / When E-mail Liberates the Love Lyrics by the Saudo-Arabian Women: *Girls of Riyadh*

9:30 – 9:50 Iva Pleše (Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb, Croatia). E-mail Is (not) a Letter / El. laiškas nėra/yra laiškas

9:50 – 10:10 Asta Vaškelienė (Lithuanian Institute of History). Laiškas XVIII a. Lietuvos pijorų edukacijoje / The Letter in the Education of Lithuanian Piarists in the 18 c.

10:10 – 10:30 Peggy Karpouzou (National and Kapodistrian University of Athens, Greece). Discours nomades et correspondants: l'Orient dans les lettres de voyage, les carnets de voyage et le roman *Le jardin des rochers* de N. Kazantzakis / Nomadiniai diskursai ir korespondencija: Orientas kelionių epistolikoje ir N. Kazantzakio laiškų romane *Sodas tarp uolų* / Nomadic Discourses and Correspondence: The Orient in the Epistolary Travelogues and the Epistolary Novel *The Rock Garden* by N. Kazantzakis.

10:30 – 10:45 DISKUSIJOS / DISCUSSIONS

10:45 – 12:30 PIETŪS / BRUNCH

12:30 – 15:00 DARBAS SEKCIJOSE / WORKING GROUPS

I. EPISTOLOGRAFIJOS TRADICIJA EUROPOJE/PASAULYJE (300 aud., 3 a.) / TRADITION OF EPISTOLOGRAPHY IN EUROPE/WORLD (300 Room, 3rd Floor)

Pirmininkas / Chair: Assoc. Prof. Dainius Vaitiekūnas

12:30 – 12:50 Kristina Svarevičiūtė (Vilnius University, Lithuania). Bizantijos laiškų tradicija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje / The Tradition of the Byzantine Letters in the Grand Duchy of Lithuania

13:00 – 13:20 Dovilė Keršienė (Vilnius University, Lithuania). „Mes lietuviškai Jums tarėme...“. Ar kada prabils Vytautas Didysis į mus lietuviškai? / „We Have Spoken to You in Lithuanian...“ Will Vytautas the Great Ever Speak to Us in Lithuanian?

13:30 – 13:50 Eglė Patiejūnienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Filomatų laišakai, kaip XIX a. Lietuvos kultūrinio gyvenimo dokumentai / The Letters of the Philomaths – the Documentation of the Lithuanian Cultural Life in the 19 c.

14:00 – 14:20 Dainius Vaitiekūnas (Lithuanian University of Educational Sciences). Atviro laiško retorika / The Rhetoric of an Open Letter

II. LAIŠKAS KAIP KOMUNIKACIJOS IR TARPKULTŪRINIO BENDRAVIMO INSTRUMENTAS (305 aud., 3 a.) / THE LETTER AS A TOOL FOR ESTABLISHING INTERCULTURAL COMMUNICATION (305 Room, 3rd Floor)

Pirmininkė / Chair: Prof. Sigutė Radzevičienė

12:30 – 12:50 Vita Ivanauskaitė-Šeibutienė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Laiškas folklorinėje kultūroje: Žodinės ir rašytinės tradicijų sampynos ir komunikacijos savitumai / The Letter in Folklore: The Intertwining of Oral and Written Traditions and the Specifics of Communication

13:00 – 13:20 Jurgita Ivanauskaitė (Lithuanian University of Educational Sciences). Teksto klastotės: laiškas lietuvių ir suomių istoriniame romane / Forgeries of the Text: The Letter in Lithuanian and Finnish Historical Novel

13:30 – 13:50 Sigutė Radzevičienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Lietuvių laišakai iš Skandinavijos: diskurso įvairovė / Lithuanian Letters from Scandinavia: The Variety of a Discourse

14:00 – 14:20 Silvestras Gaižiūnas (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). *La Suneto*. Zenta Maurinia ir Regina Dvarionaitė / *La Suneto*. Zenta Maurinia and Regina Dvarionaitė

III. LAIŠKŲ ROMANAI. LAIŠKO FUNKCIJOS ROMANE (306 aud., 3 a.) / EPISTOLARY NOVELS AND FUNCTIONS OF EPISTOLARY ELEMENTS THEREIN (306 Room, 3rd Floor)

Pirmininkė / Chair: Prof. Virginija Šlekienė

12:30 – 12:50 Marzhan Zhapanova (L.N. Gumilyov Eurasian National University, Kazakhstan). The Letter Within the Context of G.M. Mussrepov's Prose / Laiškas G.M. Mussrepov prozos kontekste

13:00 – 13:20 Virginija Šlekienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Užmirštas laiškų romanas (E. von Handel-Mazzetti, *Ritos laišakai*). Žanro ypatybės ir literatūriniai kontekstai / The Forgotten Epistolary Novel (*Ritos laišakai* [Rita's Letters] by E. von Handel-Mazzetti). The Features of the Genre and the Literary Context

13:30 – 13:50 Gustaw Juzala (Polish Academy of Sciences) ir **Greta Lemanaitė** (Jagiellonian University in Krakow, Poland). Józefo Chociszewskio meilės laiškų rašymo vadovėlis kaip kultūros tyrinėjimų šaltinis / Józef Chociszewski's Textbook on Writing the Love Letters as a Source for Cultural Research

14:00 – 14:20 Rita Repečkienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Laiško funkcijos Leonardo Gutausko prozoje / The Functions of the Letter in the Prose by Leonardas Gutauskas

14:30 – 14:50 Zhanna Nurmanova (L.N. Gumilyov Eurasian National University, Kazakhstan). Сюжет письма в прозе М.О. Ауэзова, или кто и кому пишет в романе-эпопее *Путь Абая* / Laiško siužetas M. O. Aueizovo prozoje, arba kas ir kam rašo romane-epopėoje *Abajo kelias* / The Plot of a Letter in the Prose by M.O. Auezov, or Who and to Whom One Writes in the Epic Novel *The Way of Abai*

IV. RAŠYTOJŲ LAIŠKAI RAŠTŲ LEIDIMUOSE. ŽINOMŲ ASMENYBIŲ LAIŠKAI KAIP TYRIMO OBJEKTAS (309 aud., 3 a.) / WRITERS' LETTERS IN THE CORPUS OF THEIR WORKS. LETTERS WRITTEN BY FAMOUS PEOPLE AS OBJECTS OF RESEARCH (309 Room, 3rd Floor)

Pirmininkė / Chair: Dr. Elena Baliutytė

12:30 – 12:50 Nana Gaprindashvili (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia). Основные историко-филологические аспекты эпистолярного наследия грузинского романтика Николоза Бараташвили / Esminiai istoriniai-filologiniai Gruzijos romantiko Nikolozo Baratašvilio korespondencinio palikimo aspektai / The Fundamental Historical-Philological Aspects of the Epistolary Legacy of the Georgian Romantic, Nikoloz Baratashvili

13:00 – 13:20 Iona Čiužauskaitė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Rūpesčiai dėl literatūros A. Vaičiulaičio laiškuose A. Nykai-Niliūnui / Concerns about Literature in A. Vaičiulaitis' Letters to A. Nyka-Niliūnas

13:30 – 13:50 Joanna Mazur (University of Rzeszów, Poland). Сравнение дружбы с любовью на основе писем Д. М. Кутзее и П. Остера, а также переписки Ф. М. Достоевского с его женой Анной / Draugystės palyginimas su meile, remiantis Dž. M. Kutzė ir P. Ostero laiškais, taip pat F. M. Dostojevskio susirašinėjimu su žmona Anna / Comparing Friendship with Love: J. M. Coetzee's Letters to P. Auster and F. M. Dostoyevsky's Correspondence with His Wife Anna

14:00 – 14:20 Dainius Sobekis (Klaipėda Gymnasium *Vėtrungė*, Lithuania). Kūrybinė drąsa ir baimė Leonardo Andriekaus korespondencijoje / The Creative Courage and Fear in the Correspondence by Leonardas Andriekus

14:30 – 14:50 Elena Baliutytė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Sovietinio literatūros lauko hierarchijos laiškuose E. Mieželaičiui / The Hierarchy of the Soviet Literary Corpus in the Letters of E. Mieželaitis

V. LAIŠKAS KAIP KULTŪRINĖ-TEKSTINĖ KONSTRUKCIJA (318 aud., 3 a.) / THE LETTER AS A CULTURAL OR TEXTUAL CONSTRUCTION (318 Room, 3rd Floor)

Pirmininkas / Chair: Dr. Oksana Weretiuk

12:30 – 12:50 Oksana Weretiuk (University of Rzeszów, Poland). The Role of the Anonymous Letter Constructing Fictitious Racism (*Arthur & George* by Julian Barnes) / Anoniminio laiško vaidmuo konstruojant išgalvotą rasizmą (Juliano Barneso *Arthuras & George'as*)

13:00 – 13:20 Barbara Ludwiczak (University of Rzeszów, Poland). „Never Give Way in Any Thing to an Oriental” – The Image of the Other in Anthony Trollope's Letters / „Niekada ir niekame nenusileisk orientalui” – kito įvaizdis Anthony Trollope'o laiškuose

13:30 – 13:50 Audronė Raškauskienė (Vytautas Magnus University, Lithuania). The Representation of the Self in *Memoirs of Emma Courtney* (1796) by Mary Hays / Savireprezentacija Mary Hays knygoje *Memoirs of Emma Courtney* (1796)“

14:00 – 14:20 Aistė Kučinskienė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Epistolinių tekstų tyrimo strategijos pasiūlymas ir pritaikymas Juozo Tumo-Vaižganto korespondencijai / The Strategy for Researching the Epistolary Texts: Applying it to Juozas Tumas-Vaižgantas' Correspondence

VI. LAIŠKAI IR MOTERIŠKUMAS (322 aud., 3 a.) / LETTERS AND FEMININITY (322 Room, 3rd Floor)

Pirmininkė / Chair: Assoc. Prof. Žydronė Kolevinskienė

12:30 – 12:50 Monika Gruslytė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Epistolinis diskursas šiuolaikinėje populiariojoje moterų literatūroje *chick lit* / The Epistolary Discourse in Chick Lit

13:00 – 13:20 Domininkas Burba (Lithuanian University of Educational Sciences). Moterų bajorių korespondencijos iš Vilniaus specifika XVIII amžiuje / The Features of the Correspondence of Noblewomen from Vilnius in the 18 c.

13:30 – 13:50 Žydronė Kolevinskienė (Lithuanian University of Educational Sciences). „Dukrele mano...“: XIX a. pab.–XX a. pr. Lietuvos moterų kultūrininkų epistolinis palikimas / „My Dear Daughter...“: The Epistolary Legacy of Lithuanian Women, Famous Public Figures, in the End of the 19 c. And the Beginning of the 20 c.

14:00 – 14:20 Irena Ragaišienė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Epistoliškumas Alės Rūtos *Laiške Jaunystei* / The Epistolary Features in *Laiške Jaunystei* [In the Letter to Youth] by Alė Rūta

14:30 – 14:50 Iwona Wróbel (Educational Research Institute, Poland). Between the Centre and the Periphery. The Role of the Letter in the Contemporary Polish Literature Created by Women / Tarp centro ir periferijos. Laiško vaidmuo šiuolaikinėje Lenkijos moterų rašytojų literatūroje

VII. LAIŠKO METAMORFOZĖS EL. ERDVĖJE. LAIŠKAS IR VAIZDAS. ATVIRLAIŠKIAI. SMS ŽINUTĖS (325 aud., 3 a.) / TRANSFORMATIONS OF EPISTOLARY ELEMENTS IN OUR DIGITAL AGE (325 Room, 3rd Floor)

Pirmininkas / Chair: Prof. Vytautas Martinkus

12:30 – 12:50 Vytautas Martinkus (Lithuanian University of Educational Sciences). Literatūros almanacho *Varpai* epitekstas: autorių laiškai / The Epitext of the Literary Almanac *Varpai*: Authors' Letters

13:00 – 13:20 Neringa Markevičienė (Vilnius University, Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Balys Sruoga – Samuel Beckett, Thomas MacGreevy, William Blake keliu. Kodėl ne? / Balys Sruoga – In the Steps of Samuel Beckett, Thomas MacGreevy, and William Blake. Why Not?

13:30 – 13:50 Anna Maroń (University of Rzeszów, Poland). Nikolai Kolada's LiveJournal as an Example of the Open Correspondance in Digital Era / Живой журнал Николая Коляды как пример открытой переписки в цифровую эпоху / Nikolai Kolada „gyvasis žurnalas“ - kaip atviro susirašinėjimo skaitmeniniame amžiuje pavyzdys

14:00 – 14:20 Astijus Krauleidis-Vermontas (Vytautas Magnus University, Lithuania). Intermedialumo strategija K. Navako ir A. Žilionytės knygoje *Visi laiškai – žirafos* / The Transmedial Strategy in the book *Visi laiškai – žirafos* [All Letters Are Giraffes] by K. Navakas and A. Žilionytė

15:00 – 15:30 APSKRITOJO STALO DISKUSIJA / ROUND TABLE

16:00 IŠVYKA Į TRAKUS / TRIP TO TRAKAI

Tomas Andriukonis (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Antano Baranausko epistolika: nuo svetimo laiško eiliavimo iki laiškų giedojimo / The Epistolary Legacy of Antanas Baranauskas: From Versing Stranger's Letters to Singing Them

Lietuvių literatūros klasikas, poetas Antanas Baranauskas (1835–1902) savo kūrybinį kelią pradėjo nuo eiliuotų laiškų – iš tėvų gauto laiško sueiliavimo bei eiliuoto laiško rašymo namo. Eiliuoti laiškai – svarbi jo kūrybos dalis, o vienas ryškiausių ir įdomiausių atvejų – kelionės laiškų poema *Kelionė Petaburkan* (1858–59). Dabar šį kūrinį skaitome kaip poemą, tačiau *Kelionė Petaburkan* funkcionavo ir kaip laiškai namo, ir kaip giesmės. Eiliuoto laiško virtimas giesme – valstietiška kultūrai būdingos tekstų recepcijos padarinys, kurios viešumo erdvę medijavo balsas ir kurioje eiliuoti tekstai dažnai funkcionavo kaip dainos. Bendruomeniškumo vyravimas prieš privatumą bei dalinė alfabetizacija lėmė, kad laiškai čia nebuvo visiškai privačios komunikacijos priemonė – juos (adresato vardu) rašydavo tie, kurie mokėjo rašyti, skaitydavo – mokėjusieji skaityti ranka rašytus tekstus.

The representative of the Lithuanian literary classic, poet Antanas Baranauskas (1835–1902) began his creative path from the verse letters, i.e. from versification of the letter received from the parents to writing a verse letter home. The verse letters constitute an important part of his work, and one of the most interesting cases is his poem of travel letters *Kelionė Petaburkan* [Journey to Petaburk] (1858–59). Today we read it as a poem; however, *Kelionė Petaburkan* functioned as both letters home and anthems. A verse letter turning into a song is the consequence of the reception of texts specific to peasant culture where the public space was mediated by a voice and where the verse texts often functioned as songs. The domination of the community over the privacy and partial alphabetization determined that the letters were not only private means of communication, i.e. they were written by those who could write and read by those who could read the handwritten texts.

* * *

Elena Baliutytė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Sovietinio literatūros lauko hierarchijos laiškuose E. Mieželaičiui / The Hierarchy of the Soviet Literary Body in the Letters of E. Mieželaitis

Pranešime, remiantis Lietuvos literatūros ir meno archyve esančiais sovietinio laikotarpio laiškais Eduardui Mieželaičiui, kalbama apie tuometinio literatūros lauko hierarchijas: grupuotes, laikysenas, kovas ir asmeniškumus. Ryškinamas socialinių ryšių vaizdas, niuansuočiau atskleidžiantis oficialiųjų valdžios struktūrų reiškimaši kasdieniame rašytojų gyvenime – privačiame ir viešame. Kitas pranešimo aspektas – tai laiškuose atsiskleidžiantys E. Mieželaičio ryšiai (asmeniniai ir oficialūs) su Sovietų Sąjungos rašytojais. Remiantis jais, detalizuojamas „centro“ ir „periferijos“ santykių modelis, didžiausią dėmesį kreipiant į epistoliką su Maskvos rašytojais.

This paper based on the Soviet period letters to Eduardas Mieželaitis deals with the hierarchies in literature of that time: groupings, attitudes, struggles, and personalities. The image of social relations revealing the interference of official government structures in the daily lives of writers, both private and public, is emphasized. The paper also analyses Mieželaitis's relationships (personal and official) with the Soviet Union writers as revealed in the letters. The model of the relationships between the „center“ and the „periphery“ is elaborated by mostly focusing on Mieželaitis' epistolary correspondence with the writers from Moscow.

* * *

Virginija Balsevičiūtė-Šlekienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Užmirštas laiškų romanas (E.von Handel-Mazzetti *Ritos laiškai*): tradicijos ir žanro problemos / The Forgotten Epistolary Novel (*Ritos laiškai* [Rita's Letters] by E. von Handel-Mazzetti). The Problematics of Tradition and Genre

Pranešime analizuojamas austrų rašytojos Enricos von Handel-Mazzetti (1871–1955) laiškų romanas *Ritos laiškai* ir svarstoma žanro problema. Nors *Ritos laiškai* iš tikrųjų yra laiškų romanas, kūrinio kompozicija yra sudėtingesnė. Yra antrasis laiškus „įreminantis“ siužetas: korespondencijai netikėtai nutrūkus, Ritos laiškus, juos reflektuojant, savaip išgyvenant jaunos merginos dramą, skaito kitas romano veikėjas. Romano pabaigoje abu pasakojimai susilieja į vieną.

Romane esama ir dienoraščio žanro elementų. Romanas įdomus ir savo intertekstualumu, kuris praplečia prasmių lauką. *Ritos laiškų* literatūriniai kontekstai slypi XX a. pr. austrų ir vokiečių literatūroje. Galima surasti jo artimas sąsajas su laiškų romano žanru, išpopuliarėjusiu Vakarų Europoje XVIII a. ir ilgai nepraradusiu aktualumo.

The paper analyses the epistolary novel *Ritos laiškai* [Rita's Letters] written by the Austrian writer Enrica von Handel-Mazzetti (1871–1955) and deals with the problem of a genre. Although *Ritos laiškai* is an epistolary novel, the novel's composition is more complex. There is a second plot „surrounding” letters: when correspondence suddenly stops, Rita's letters are read by another character of the novel who reflects on them in her very own special way. At the end of the novel both stories merge into one. There are elements of the diary genre in the novel, too. The novel is interesting because of its intertextuality which expands the field of meanings. Close links of the novel with the genre of the epistolary novel, which was popular in Western Europe in the 18 c. and remained relevant for a long period of time, may be easily observed.

* * *

Gabija Bankauskaitė-Sereikienė ir Karolina Statkevičiūtė (Vilnius University Kaunas Faculty of Humanities, Lithuania). Šatrijos Raganos egodokumentų sąsajos: laiškai ir atsiminimai / The Relationship between Šatrijos Ragana's Egodocuments: Letters and Memoirs

Šatrijos Raganą galima laikyti didžiausia ir viena kūrybiškiausių XIX a. pab. – XX a. pr. epistolinių tekstų kūrėja. Pranešime analizuojami jos egodokumentai: beveik 400 laiškų, rašytų 1895–1930 m. Tyrimo rezultatai leidžia kalbėti apie tarpinį žanrą – laišką-autobiografiją arba laiško požanrį – epistolinę autobiografiją. Šatrijos Raganos laiškus pagrindžia ir kito egodokumentinio žanro – atsiminimų apie rašytoją – autentika. Šatrijos Raganos laiškai suteikia ne tik faktinės gyvenimo informacijos apie ją, bet yra vertingas ir kaip asmenybės istorija. Memuarai taip pat papildė laiškuose atsiskleidusį asmenybės paveikslą: gyvi, ekspresyvūs ir itin pozityvūs atsiminimai apie rašytoją koreguoja pirminį įspūdį apie ją.

Šatrijos Ragana can be considered one of the greatest and the most creative authors of epistolary texts at the end of the 19 c. and at the beginning of the 20 c. The paper analyses her egodocuments, almost 400 letters, written from 1895 to 1930. The results of the research introduce an interim genre, i.e. a letter-memoir, or a subgenre of a letter, i.e. an epistolary memoir. Šatrijos Ragana's letters are validated by the authenticity of yet another egodocumental genre, reminiscences about the writer. The letters provide not only factual information about the author's life, but are valuable as a personal story. The memoirs also add to the personal picture revealed in the letters; live, expressive, and very positive reminiscences about the author adjust the initial impression about her.

* * *

Domininkas Burba (Lithuanian University of Educational Sciences). Bajorių korespondencijos iš Vilniaus specifika XVIII amžiuje / Features of the Correspondence of Noblwomen from Vilnius in the 18 c.

Moterų korespondencijos iš Vilniaus Naujaisiais laikais yra išlikę gerokai mažiau nei siųstos vyrų. Visgi bajorės XVIII a. Vilniuje nebuvo retos viešnios, kai kurios netgi gyveno Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostinėje ir rašydavo iš ten savo vyrams, giminaičiams, pavaldiniams ir patronams. Palyginus su vyrų laiškų temomis, akivaizdu, kad bajorių korespondencijoje vyrauja panašios tendencijos, tačiau politika moterims rūpėdavo mažiau. O pvz., teisiniai procesai jų laiškuose atsispindėjo gana dažnai. Moterims, kaip, beje, ir vyrams, rūpėjo Vilniaus naujienos, jų laiškuose neretai paskelbiamos ištisos LDK sostinės įvykių panoramos. Moterų korespondencijoje randama ir kultūros, meno, netgi madų aprašymų.

Significantly less of the women correspondence from Vilnius of modern times has survived in comparison with the men correspondence. However, the noblwomen of the 18 c. were not rare guests in Vilnius; some of them even lived in the capital of the Grand Duchy of Lithuania and wrote from there to their husbands, relatives, subordinates, and patrons. In comparison with the topics of the men's letters, it is evident that similar tendencies dominate in the correspondence of noblwomen; however, the interest in politics was lower among women. On the other hand, legal issues were quite often reflected in the letters of noblwomen. Like men, women were interested in

Vilnius news, very often an entire mosaic of the events shows up in their letters. Descriptions of culture, art and even fashion are found in women correspondence as well.

* * *

Jūratė Čerškutė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Ričardo Gavelio laišakai kaip jo kūrybos paraštės / The Letters of Ričardas Gavelis as Marginalia of His Works

Pranešimu siekiama atsigręžti į išlikusius, Ričardo Gavelio archyve saugomus jo laiškus, rašytus draugui, buvusiam bendramokslui Levui Raibšteiniui (Leo Ray) 1980–81 m. Nepaisant to, kad laiškų perskaitymą apsunkina antrojo korespondencijos dalyvio atsakymų nebuvimas, iš išlikusių R. Gavelio laiškų galima matyti, kad judviejų susirašinėjimas yra reikšminga ir vertinga medžiaga, kurią R. Gavelis sąmoningai kūrė kaip teorinių kūrinio problemų reflektavimo erdvę: narstė jam itin rūpėjusią Naratoriaus problemą, tikrovės vaizdavimo Vakarų ir Rytų kultūrose skirtumus, meno ir mokslo sampratas bei jų nesutapimus, džiazo sampratą ir įtaką pasakojimo kūrimui ir pan. Iš laiškuose fragmentiškai minimų R. Gavelio kūrybinių realių galima rekonstruoti tuometinę jo kūrybinę trajektoriją ir išryškinti svarbiausius jos taškus.

The paper aims to look into the surviving letters of Ričardas Gavelis written to his friend and former schoolmate Levas Raibšteinas (Leo Ray) in 1980–81. Despite of the fact that reading of letters is complicated due to absence of the replies of the second participant of the correspondence, it is evident from the surviving letters that the correspondence is a significant and valuable material. Gavelis deliberately created the space for reflection of theoretical problems in the letters: he discussed the Narrator's problem, the differences of representation of reality in Western and Eastern cultures, the concepts of art and science and the discrepancy between them, the concept of jazz and its influence on the development of the story, and etc. The letters allow the reconstruction of Gavelis' creative trajectory of that time highlighting the most important points of it.

* * *

Ginta Čingaitė (Lithuanian University of Educational Sciences). Tarp dviejų mylimųjų: sąmoningumo apibrėžtys Juozo Lukšos-Daumanto laiškuose / Between the Two Beloved Ones: The Definitions of Consciousness in the Letters by Juozas Lukša-Daumantas

Partizano Juozo Lukšos-Daumanto (1921–51) laišakai, rašyti būsimai žmonai Nijolei Braženaitei-Lukšienei 1948–50 m. ir tik po beveik pusės amžiaus paskelbti knygoje *Laiškai mylimosioms*, buvo bene vienintelis išimylėlius jungiantis bendravimo ryšys. Vis dėlto J. Lukša laiškuose kreipiasi į dvi mylimas, pirmąją žmoną vadindamas Lietuvą. Susirašinėjimas atveria centrinę subjekto žmogiškąją problemą: asmeninės laimės auką dėl Tėvynės. Remiantis teorinėmis Vytauto Kavolio prieigomis, pranešime nagrinėjama, kaip (ar) J. Lukšos-Daumanto laiškuose atsiskleidžia individualaus, tikro ir autentiško sąmoningumo trajektorija. Apmastomas santykis tarp konkretaus individo ir visuomenės sąmoningumo.

The letters of Juozas Lukša-Daumantas (1921–51) written to his future wife Nijolė Bražėnaitė-Lukšienė in 1948–50 and only after nearly a half of a century published in the book *Laiškai mylimosioms* [Letters to Beloved Ones] was the only way of communication between the lovers. However, in his letters, J. Lukša addressed two beloved ones designating Lithuania as his first wife. The correspondence reveals the central human problem of the subject: the sacrifice of personal happiness for the Homeland. Using the insights of Vytautas Kavolis, the paper examines how (whether) the trajectory of individual, genuine, and authentic consciousness is revealed in the letters of J. Lukša Daumantas. The relationship between an individual and the public consciousness is contemplated.

* * *

Ilona Čiužauskaitė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Rūpesčiai dėl literatūros A. Vaičiulaičio laiškuose A. Nykai-Niliūnui / Concerns about Literature in A. Vaičiulaitis' Letters to A. Nyka-Niliūnas

Pranešime aptariami A. Vaičiulaičio ir A. Nykos-Niliūno epistolinio bendravimo modeliai ir jų sąsajos, remiantis šių autorių laiškais (Antanas Vaičiulaitis, *Laiškai*, Vilnius, 2013 ir *Alfonsas Nyka-Niliūnas: poetas ir jo pasaulis*, Vilnius, 2010). 1948 m. užsimezgusi epistolinė bičiulystė trunka beveik visą gyvenimą, išskyrus sunkiai paaiškinamą didelį tylos tarpsnį (1964–84 m.). Susiklosčius

skirtingoms gyvenimo sąlygoms, laiškai tampa kultūrine-literatūrine institucija, formuojančia ir veikiančia literatūros procesą. Pranešime mėginama pažiūrėti, kaip užimamos oficialios pozicijos (A. Vaičiulaitis buvo *Aidų* redaktorius, o A. Nyka-Niliūnas darbavosi *Literatūros lankuose*) atskleidžia šių autorių požiūrį į literatūros reiškinius, kaip diskusijas apie vienas kito tekstus keičia literatūros procesų vertinimas.

The paper deals with the models of epistolary communication between Vaičiulaitis and Nyka-Niliūnas and their correlations on the basis of the authors' letters (Antanas Vaičiulaitis *Laiškai* [Letters], Vilnius, 2013 and *Alfonsas Nyka-Niliūnas: poetas ir jo pasaulis* [Alfonsas Nyka-Niliūnas: The Poet and His World], Vilnius, 2010). The epistolary friendship, which began in 1948, has been lasting for almost a lifetime, except for a large span of silence (1964–84) which is hard to explain. The letters between two authors have become a cultural-literary body capable of forming and influencing the literary process. The paper aims to examine how the official positions of two authors (Vaičiulaitis was the editor of *Aidai* and Nyka-Niliūnas worked in *Literatūros lankai*) reveal their attitude towards literary phenomena and how the discussions about each other's writings are replaced by the evaluation of the literary processes.

* * *

Solveiga Daugirdaitė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). *Laiškų Taidai pluoštelis* / *A Bunch of Letters to Taida*

Taida (Tayda) Devėnaitė – lituanistė iš kurso, žinoma kaip „Marcinkevičiaus–Baltakio–Maldonio“ kursas, „Vagos“ leidyklos redaktorė ir vertėja. Donatas Sauka ją mini tarp tragiško likimo lituanistų – nusižudė 1961 m. Sauka, kaip ir daugelis ją artimiau pažinojusių, teigia, jog moteris bus veikiausiai neištvėrusi saugumo verbavimo (buvusi verčiama teikti žinias saugumui apie redaguojamus autorius, su kuriais bendravo). 2010 m., tarp kitų dokumentų, man atiteko pluoštelis laiškų, rašytų jai į leidyklą (Bernardo Bučo, Jono Ragausko, Aleksandro Žirgolio, Ievos Simonaitytės ir kitų). Pranešime rekonstruojamas kultūrinis tinklas, supęs šią moterį, ir leidyklos redaktorės darbo specifiką.

Taida (Tayda) Devėnaitė was a fellow student of Lithuanian language at Vilnius University together with later well known Lithuanian writers, such as Marcinkevičius, Baltakis, and Maldonis. After studies, she became an editor and translator of the publishing house „Vaga.“ Donatas Sauka mentions Devėnaitė as one of many Lithuanian language specialists of a tragic destiny; in 1961, she committed a suicide. Sauka, who knew her closely, claims that the editor probably could not endure the KGB attempts to recruit her. In addition to other documents, in 2010, Institute of Lithuanian Literature and Folklore received a bunch of letters written to her as the editor of the publishing house. The paper reconstructs the cultural network of Devėnaitė's time and the specifics of her work at the publishing house.

* * *

Jovita Dikmonienė (Vilnius University, Lithuania). *Senekos Laiškai Lucilijui tarsi filosofinė drama* / *Moral Letters to Lucilius by Seneca – as a Philosophical Drama*

Mokslininkai iki šiol ginčijasi, ar Senekos *Laiškai Lucilijui* yra literatūrinė fikcija. Pats Seneka savo laiškus apibūdina kaip tam tikrą dienoraščio formą, kaip pašnekesį su draugu, kur ne tik analizuojamos filosofinės problemos, bet ir užsimenama trumpai apie savo buitį, orą, sveikatą. Seneka pirmose trijose knygose ypač dažnai cituoja Epikūrą, kurio nemažai idėjų prieštaravo stoicizmui. Epikūrizmo ir stoicizmo idėjų priešprieša Senekos laiškam suteikia dramatiškumo. Tad pranešime siekiama atskleisti, kaip sprendžiamas „filosofinės dramatos“ konfliktas, ir analizuojama, kodėl filosofinės minties skleidimui Seneka pasirinko epistolinį, o ne jam įprastą diatribės žanrą.

The scholars still argue whether *Moral Letters to Lucilius* by Seneca is a literary fiction. Seneca himself describes his letters as a certain form of a diary, a conversation with a friend where not only philosophical problems are discussed, but also where his life, weather, and health are mentioned. In his first three books, Seneca often quotes Epicurus whose many ideas were contrary to Stoicism. The opposition of Epicureanism and Stoicism ideas lends Seneca's letters a dramatic character. Thus, the paper aims to reveal how the conflict of a „philosophical drama“ is solved and to examine why Seneca chose the epistolary and not the usual diatribe genre to propagate his

philosophic thoughts.

* * *

Irina Fadeeva (Syktyvkar State University, Komi Republic, Russia). The Letter as a Method of Conceptualizing the Subjectivity (The Transformations of the Epistolary Genre of the Russian Lyric Text in the 20–21 c.) / Письмо как модель концептуализации субъективности (трансформации жанра послания в русском лирическом тексте конца XX–начала XXI века) / Laiškas kaip subjektyvumo konceptualizavimo modelis (Epistolinio žanro transformacijos XX–XXI a. rusų lyrikoje)

The conceptualization of subjectivity is based on language mediation of cognitive processes, existential experience, and intellectual practices. The dialogical character of a letter defines its semantics, openness to another consciousness and the possibility of self-substantiation of an „I,” i.e. the formation of an individual identity. Such poetic text addressed to the reader's mind and open to the dialogue provides the ultimate existential openness of an individual poetic „I” and at the same time it radically differs from it. The artistic conceptualization, including the artistic conceptualization of subjectivity, has always been important in Russian culture. The paper focuses on the evolution of the existential conceptualization of subjectivity conditioned by this existential communication. It examines and compares the texts of Joseph Brodsky and Dmitry Bykov and traces the qualitative changes of the subjectivity from the 1970s to the beginning of the 21 c.

Subjektyvumo konceptualizacija yra paremta kognityvių procesų kalbine mediacija, egzistencine patirtimi ir intelektualinėmis pratybomis. Laiškui būdingas dialogas apibrėžia jo semantiką, atvirumą kitai sąmonei ir galimybę pagrįsti savąjį „Aš”, t.y. kuria individualią tapatybę. Toks poetinis tekstas, adresuotas skaitytojui ir atviras dialogui, suteikia didžiausią individualus poetinio „Aš” atsivėrimo galimybę ir tuo pačiu radikaliai su juo nesutinka. Meninis konceptualizavimas, įskaitant ir subjektyvumo meninį konceptualizavimą, visda buvo itin svarbus rusiškoje kultūroje. Pranešimas analizuoja subjektyvumo egzistencinį konceptualizavimą, sąlygojamą egzistencinės komunikacijos. Jis tiria ir lygina Josepho Brodskio ir Dmitrijaus Bykovo tekstus, ieškodamas kokybinių subjektyvumo skirtumų nuo 1970-ųjų iki 21 amžiaus.

* * *

Sándor Földvári (Debrecen University, Academy of Sciences of Hungary). Letters by the Secretary of the Exiled Duke: Hungarian Mikes in Rodosto (Turkey) at the „Court” of Duke Rákóczi II / Ištremito kunigaikščio sekretoriaus laiškai: vengras Mike'as kunigaikščio Rákóczi II „dvare” Rodoste (Turkija)

The sunrise of pre-modern literary movements, i.e. the secular approach, and the „belles-lettres of sensibility” required from the authors of the fiction to delve deeper into the human soul. Hence the rebirth of the confessions as a literary genre rooted in the heritage of Augustine must be viewed as very significant. Another the most fitting genre for this new task was the literary letter. It is reflected in the 18 c. history of Hungarian literature, when the exiled Duke Franz Rákóczi II wrote his *Confessions* and his secretary, Kelemen Mikes, wrote his literary letters. The letters by Mikes describe the story and the circumstances of the exile, the behavior of the Turkish „Porte,” and depict the changes of those who suffer in exile. The letters were a great contribution to the Hungarian Sentimentalism in more than one aspect. They also had made a great impact on Hungarian literature during the last two centuries.

Ikimodernių literatūrinių judėjimų, t.y. sekuliarinio požiūrio, ir jausmingos beletristikos atsiradimas reikalavo iš grožinės literatūros autorių vis giliau žvelgti į žmogaus sielą. Todėl čia labai svarbus yra išpažinties kaip literatūrinio žanro, išsiskirijusio Augustino tradicijoje, atgimimas. Kitas žanras, tinkantis šios naujos užduoties įgyvendinimui, buvo literatūrinis laiškas. Jo svarba išryškėja 18 a. Vengrijos literatūroje, kai ištremitas kunigaikštis Franzo Rákóczi II parašė savo *Išpažintis*, o jo sekretorius Kelemenas Mikes'as – literatūrinius laiškus. Pastarojo laiškai pasakoja apie tremties aplinkybes, taip pat turkų elgesį bei pokyčius egzilij išgyvenančiuose. Mikes'o laiškai turėjo didelės įtakos vengrų sentimentalizmui, daugiau nei vienu aspektu. Jie taip pat padarė įtaką visai vengrų literatūrai per paskutiniuosius du šimtmečius.

* * *

Silvestras Gaižiūnas (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). *La Suneto*. Zenta

Maurinia ir Regina Dvarionaitė / *La Suneto*. Zenta Maurinia and Regina Dvarionaitė

Iškili latvių filosofė ir rašytoja Zenta Maurinia (1897–1978) paliko ryškius pėdsakus ir epistoliniame žanre. Ji susirašinėjo su garsiais XX a. latvių bei Europos rašytojais. Tarp jos geriausių draugių ir korespondenčių matome lietuvę Reginal Dvarionaitę, kompozitoriaus Balio Dvariono seserį. Jų epistolinė draugystė, prasidėjusi prieškarui, nenutrūko. Z. Mauriniai pasitraukus į Vakarų. Ypatinę vietą abiejų draugių biografijoje užima R. Dvarionaitės laišakai būsimam vyrui Jokūbui Kanui, kuriuose atsispindi ir jos draugystė su Z. Maurinia. Laiškai, rašomi esperanto kalba, vėliau buvo surišti į sąsiuvinius ir pagal R. Dvarionaitės pseudonimą pavadinti *La Suneto* (Saulutė). Tarp R. Dvarionaitės korespondencijos yra ir Z. Maurinios laišku, rašytu J. Kanui, kurie tapo unikalia latvės gyvenimo ir kūrybos chronologija.

Zenta Maurinia (1897–1978), famous Latvian writer and a philosopher, left a deep imprint on the epistolary genre. She corresponded with famous Latvian and European writers of the 20 c. Regina Dvarionaitė, the sister of the Lithuanian composer Balys Dvarionas, was among her best friends and correspondents. Their epistolary friendship which had begun before the war continued even when Maurinia moved to the West. The letters of Dvarionaitė written to her future husband Jokūbas Kanas in which her friendship with Maurinia is reflected too, takes a special place in the biographies of both friends. The letters written in Esperanto were bounded into notebooks and named under Dvarionaitė's pseudonym, *La Suneto* (The Sun). Among Dvarionaitė's letters, there are also letters written by Maurinia to Kanas which constitute the unique chapter in Maurinia's life and works.

* * *

Nana Gaprindashvili (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia). Основные историко-филологические аспекты эпистолярного наследия грузинского романтика Н. Бараташвили / Esminiai istoriniai-filologiniai gruzinių romantiko N. Baratašvilio korespondencinio palikimo aspektai / The Fundamental Historical-Philological Aspects of the Epistolary Legacy of the Georgian Romantic, N. Baratashvili

Важное значение в творческом наследии Николоза Бараташвили (1817–45) имеет эпистолярное наследие поэта, насчитывающее 80 личных писем. В них хорошо представлен культурно-исторический контекст эпохи и внутренний мир автора. Н. Бараташвили был недоволен окружающей действительностью, скучной тифлисской жизнью, где хорошей и приятной могла быть только погода. Эпистолярное наследие имеет огромное значение как источник для выяснения вопросов, связанных с культурно-историческим контекстом эпохи, эстетическими ценностями, хотя эпистолярное наследие Н. Бараташвили представляет собой отдельный феномен, имеющий художественно-эстетическую ценность, в котором не с меньшей остротой, чем в художественных произведениях проявился художественно-эстетический потенциал автора.

Labai svarbią vietą Nikolozo Baratašvilio (1817–45) kūryboje užima jo epistoliarinis palikimas, kuri sudaro 80 asmeninių laiškų. Juose labai gerai atsiskleidžia epochos kultūrinis-istorinis kontekstas ir vidinis autoriaus pasaulis. N. Baratašvilis nebuvo patenkintas jį supančia aplinka, nuobodžiu gyvenimu Tiflise, kuriame geras ir malonus buvo tik oras. Autoriaus laišakai yra labai svarbūs kaip istoriniai šaltiniai, atskleidžiantys kultūrinį-istorinį epochos kontekstą, estetines vertybes, nors N. Baratašvilio laišakai gali būti tiriami ir kaip atskiras reiškiny.

The epistolary heritage plays a very important role in creative live of Nikolaz Baratashvili (1817–45). 80 personal letters conceal cultural-historical context of the era and serve as an insight into the author's inner life. Baratashvili was not satisfied with the reality that surrounded him and with boring local life where only the weather was nice and pleasant. Author's personal letters is a phenomena containing artistic and aesthetic value, in which Baratashvili with no less acuteness than in his literary works shows the creative potential.

* * *

Monika Gruslytė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Epistolinis diskursas šiuolaikinėje populiariojoje moterų literatūroje *chick lit* / The Epistolary Discourse in Chick Lit

Šiuolaikinis populiariosios literatūros žanras *chick lit* išlaiko moterų literatūros tradiciją, bet kartu

ir modifikuoja ją pagal postmodernizmo dėsnius. Šis formulinis žanras naudoja meilės romanų, feministinės grožinės literatūros modelius bei taiko *chick lit* personažiu postfeministines interpretacijas. Net jei *chick lit* yra apibrėžiama kaip „naujosios moters grožinė literatūra“ (Suzanne'os Ferriss ir Mallory'ės Young), pranešimas remiasi epistolinio žanro diskursu, kuri apibrėžia Janetos Gurkin Altman, Amandos Gilroy ir Wilo Verhoeveno teorijos. Be to, aptariamas moterų sąmoningumą skatinančios grožinės literatūros tradicijos aspektas, akcentuojamas vienos žymiausių *chick lit* tyrėjų Stephanie Harzewski.

Chick Lit, popular contemporary fiction genre, maintains the tradition of women literature and at the same time modifies it in the light of post-modernism. This formulaic genre embraces the patterns of the romance novel, feminist fiction, as well as the post-feminist interpretations dealing with the representations of female characters. Even though chick lit is defined as „the new woman's fiction“ (Suzanne Ferriss and Mallory Young), the paper is grounded on the theory of the established epistolary discourse proposed by Janet Gurkin Altman, Amanda Gilroy, and Wil Verhoeven. Also, the aspect of women consciousness-raising tradition in fiction as emphasised by Stephanie Harzewski is discussed in the paper.

* * *

Asta Gustaitienė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Laiško funkcijos šiuolaikinėje lietuvių ir užsienio literatūroje paaugliams / The Functions of the Letter in the Contemporary Lithuanian and Foreign Teen and Young Adult Literature

Pranešime, remiantis komparatyvistinės metodologijos prieigomis, tyrinėjami lietuvių bei užsienio šalių rašytojų Lene'ės Kaaberbøl, Josteino Gaarderio, Kazio Sajos ir kitų šiuolaikinių rašytojų kūriniai. Ypač aktualizuojamas tėvo laiško sūnui aspektas. Tėvo laišakai kūriniuose tyrinėjami remiantis klasikiniiais tokio žanro pavyzdžiais, pvz., Chesterfieldo laiškų knyga *Laiškai sūnui*. Taip pat atskleidžiama, kiek laiškas yra svarbus ir kokių funkcijų įgyja įvairaus pobūdžio paauglėms skirtuose *chick-lit junior* kūriniuose. Šia prasme aptariami „Mergaičių lygai“ priklausančių lietuvių rašytojų Aistės Ptakauskaitės, Akvilinos Cicėnaitės ir Editos Milaševičiūtės kūriniai. Pranešime kalbama ir apie el. laiškus, fb laiškus-žinutes bei kitokius laiškus literatūroje paaugliams.

The paper based on the comparative methodology examines the works by contemporary Lithuanian and foreign writers (Lene Kaaberbøl, Jostein Gaarder, Kazys Saja and others), where the aspect of father's letter to a son is especially actualised. Father's letters are examined in the light of the classic examples of this genre, for example, *Letters to Son* by Chesterfield. The paper also reveals how much the letter is important and what functions it performs in various types of the chick-lit junior works. In this sense, the works by Lithuanian writers Aistė Ptakauskaitė, Akvilina Cicėnaitė, and Edita Milaševičiūtė are examined. The paper also deals with e-mails, fb letters-messages and other types of letters in literature for teens and young adults.

* * *

Vita Ivanauskaitė-Šeibutienė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Laiškas folklorinėje kultūroje: žodinės ir rašytinės tradicijų sampynos ir komunikacijos savitumai / The Letter in Folklore: The Intertwining of Oral and Written Traditions and the Specifics of Communication

Laiško rašymo, siuntimo, skaitymo motyvai aptinkami įvairių žanrų liaudies kūryboje; jie ypač populiarūs karinėse-istorinėse, meilės ir kt. liaudies dainose. Epistoliarinio pobūdžio folklorinių motyvų gausa neabejotinai atspindi išskirtinį tradicinės kultūros kūrėjų dėmesį rašto kultūrai. Jos kontekste laiškas traktuotinas kaip padidinto patikimumo rašytinis pranešimas, dažnai pasitelkiamas perduodamos informacijos įtaigumui sustiprinti ar kaip jos išliekamumo garantas. Laiškas natūraliai papildė ir ženkliai išplėtė per šimtmečius lietuvių ir kaimynų folklore nusistovėjusią žinių perdavimo ir informacijos recepcijos tradiciją. Atidžiau pasigilinus į folkloro kūrinių variantų įvairovę, ryškėja savitas, vien folklorinės tradicijos logika motyvuotas realių ir idealių komunikacijos būdų derinimas pasitelkiant laišką kaip susižinojimo priemonę.

The motifs of writing, sending, and reading a letter are found in a variety of genres of folk art; they are especially popular in military-historical, love and other folk songs. The abundance of folk motifs of an epistolary nature certainly reflects the special attention which the creators of the traditional culture paid to the written culture. In this context, the letter is to be treated as a written

notice of increased reliability which is often invoked to enhance the persuasiveness of transmitted information or as a guarantee of endurance. The letter had naturally supplemented and significantly expanded the tradition of transferring the knowledge and the reception of information in Lithuanian and neighbours' folklore. Researching the variety of different folklore works, the unique combination of real and ideal ways of communication motivated by the logic of folk tradition and using the letter as a means of communication shows up.

* * *

Jurgita Ivanauskaitė (Lithuanian University of Educational Sciences). Teksto klastotės: laiškas lietuvių ir suomių istoriniame romane / Forgeries of the Text: The Letter in Lithuanian and Finnish Historical Novel

Laiškas istoriniame romane galėtų būti priskiriamas slaptai (dažniausiai – fikcinei) subjektyvistinei istoriografijai. Labai svarbi ir savo raiška sudėtinga yra laiško, kaip tekstinės nuorodos, funkcija istoriniame romane: laiške lengva suderinti realius ir fiktyvius dalykus, bet sunku juos atpažinti/atskirti. Laiškui būdingos įvairaus pobūdžio klastotės: adresanto, turinio, adresato. Iš romano – istoriografinės metafikcijos – keleto referencinio modelio nuorodų tipų laiškas sietinas su dvejomis: tekstualizuota ekstratekstine ir hermeneutine. Pranešimas apibendrina pasirinktuose lietuvių ir suomių šiuolaikinių istorinių romanų tekstuose aptiktus laiško atvejus, klausiant, ar jie iš tiesų funkcionuoja tik kaip dvi aukščiau minėtos nuorodos.

The letter in a historical novel can be attributed to the secret (usually fictional) subjective historiography. In historical novel, the function of the letter as a textual reference is very important and complicated by the ways it expressed: it is easy to combine real and fictional things in a letter, but it is difficult to identify/separate them. Different types of forgeries (of an addresser, content, and addressee) are characteristic of a letter. The letter can be associated with two types of references: textualized extratextual and hermeneutical. The paper summarizes the cases of the letter found in the selected Lithuanian and Finnish contemporary historical novels and raises the question whether they really function only as the two above mentioned references.

* * *

Gustaw Juzala (Polish Academy of Sciences) ir Greta Lemanaitė (Jagiellonian University in Krakow, Poland). Józefo Chociszewskio meilės laiškų rašymo vadovėlis kaip kultūros tyrinėjimų šaltinis / Józef Chociszewski's Textbook on Writing Love Letters as a Source for Cultural Research

Pranešime pateikiama 1900 m. Prūsijos valdomose Lenkijos žemėse išleisto meilės laiškų rašymo vadovėlio analizė. Šis vadovėlis – tai ne tik savotiškas laiškų bei elgesio taisyklių prieš daugiau nei 100 metų rinkinys. Dabar mes į jį žvelgiame kaip į visuomenės, tautinius bei kultūrinius santykius nusakantį šaltinį. Ši knyga – pirmasis tokio pobūdžio leidinys lenkų kalba – susilaukė keleto leidimų, kurių paskutinis buvo pakartotas 2013 metais.

The paper analysis the textbook on writing love letters published in 1900 in the Polish lands owned by Prussia. This textbook is not only a set of letters and rules of behavior more than 100 years old. Today we treat it as a source of description of public, national, and cultural relations. The book is the first publication of this kind in Polish and it has been published in several editions, the last of which appeared in 2013.

* * *

Beata Kalęba (Jagiellonian University in Krakow, Poland). The Epistolary Poem in the Modernist Lithuanian and Polish Literature / Epistoliarinis eilėraštis modernistinėje lietuvių ir lenkų literatūroje

The paper aims to describe the relationship between the virtual „sender“ and the „recipient“ in Lithuanian and Polish epistolary poems, created in different languages and under different literary traditions, but of similar historical and existential experience. I owe main methodological assumptions to the post-structuralist comparative literature. The most important categories used in the paper are „adjacency“ by Peter de Bolla and „placing„ by Siegbert S. Prawer. I also use the concept of „poetics of experience“ by Ryszard Nycz and his category of „here-thereness“ (Pol. „tutamszejszość“). In the second part, I refer to the research on the sematisation of poem's

structures and the modernist artistic strategies.

Pranešimo tikslas yra aptarti santykį tarp virtualaus „siuntėjo“ ir „gavėjo“ lietuvių ir lenkų epistoliariniuose eilėraščiuose, sukurtuose skirtingomis kalbomis ir skirtingose literatūrinėse tradicijose, bet su panašia istorine ir egzistencine patirtimi. Pasitelkiamos pagrindinės postruktūralistinės komparatyvistikos metodologinės prielaidos. Svarbiausios kategorijos, naudojamos pranešime: Peterio de Bolla'os „gretimumas“ ir Siegberto S. Prawero „pateikimas“. Pranešime taip pat naudojama Ryszardo Nyczo sąvoka „patirties poetika“, ir kategorija „čia-ten buvimas“. Antroje pranešimo dalyje aptariama eilėraščių struktūra ir modernistinės meninės strategijos.

* * *

Peggy Karpouzou (National and Kapodistrian University of Athens, Greece). Discours nomades et correspondants: l'Orient dans les lettres de voyage, les carnets de voyage et le roman Le jardin des rochers de N. Kazantzakis / Nomadiniai diskursai ir korespondencija: Orientas kelionių epistolikoje ir N. Kazantzakio laiškų romane *Sodas tarp uolų* / Nomadic Discourses and Correspondence: The Orient in the Epistolary Travelogues and the Epistolary Novel *The Rock Garden* by N. Kazantzakis

Suivant l'affirmation de Jacques Derrida concernant le caractère polymorphe de l'écriture épistolaire, «la lettre n'est pas un genre mais tous les genres, la littérature même» (The Postcard, 48). Nous proposons d'étudier le rapport entre diverses formes d'écriture inspirées par le voyage, et notamment la lettre de voyage, les carnets de voyage et la littérature de voyage. Notre recherche s'appuie sur les lettres de voyage qu'envoie à sa femme l'écrivain Nikos Kazantzakis lors de son voyage en Chine et au Japon en 1935. Les impressions de ce voyage sont aussi à l'origine des carnets de voyage rédigés sous le titre *Voyages: Chine-Japon* (1935) et du roman intitulé *Le jardin des rochers* (1936). Dans les trois formes susmentionnées, on examine le rapport entre le public et le privé, le débat entre les discours des stéréotypes sur l'Orient et l'attitude philosophique de Kazantzakis, ainsi que les transmutations du discours de l'écrivain par le passage d'une forme à l'autre. Finalement, on en discute si le nomadisme du discours épistolaire par ses multiples correspondances et transmutations, défie les contraintes de l'ordre chronologique et du destinataire unique ou fixe.

Jacques'as Derrida teigė, kad laiškas yra ne atskiras žanras, bet visi žanrai kartu sudėjus, laiškas – tai pati literatūra. Pranešime siūloma tirti sąsajas tarp įvairių kelionių diskurso formų: laiškų, užrašų, romano. Žymaus XIX a. graikų rašytojo Nikos Kazantzakio kelionių į tolimuosius rytus išpūdžiai atsispindi jo laiškuose žmonai, publikuotuose kelionių užrašuose *Kinija-Japonija* (1935) ir romane *Sodas tarp uolų* (1936). Lyginant šias tris rašto formas, nagrinėjamas santykis tarp viešo ir privataus diskurso, tarp stereotipinio požiūrio į Rytus ir filosofinio, originalaus rašytojo žvilgsnio, o taip pat ryškinami meninės raiškos pokyčiai, autoriui pereinant nuo vienos formos prie kitos. Pagaliau keliamas klausimas, kokiū būdu nomadinis epistolinio diskurso pobūdis virsta iššūkiu chronologija grindžiamai tvarkai ir vienintelio arba fiksuoto adresato statusui.

Jacques Derrida argued that the letter is not a separate genre, but all genres put together, that is the literature itself. The paper proposes to examine the relationship between different forms of travel discourse: letters, notes, and novels. The impressions of traveling to the Far East of the famous Greek writer of the 19 c., Nikos Kazantzakis, are reflected in his letters to his wife published in the travel notes *China-Japan* (1935) and in the novel *The Rock Garden* (1936). While comparing these three forms of writing, the relationship between the public and the private discourse, between the stereotypical attitude towards the East and the writer's philosophical and unique look is examined; also the changes of the artistic expression are highlighted when the author switches from one form to another. Finally, the question of in what way the nomadic nature of the epistolary discourse becomes a challenge for the order based on chronology and for the status of a single or fixed addressee is raised.

* * *

Nijolė Kašelionienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Chevalier de Boudono *Lietuviški laišakai* (1809) kaip tarpkultūrinio bendravimo instrumentas / *Lietuviški laišakai* [Lithuanian Letters] (1809) by Chevalier de Boudon – as a Means of Intercultural Communication

Pranešimas siekia aptarti Lietuvoje dar menkai žinomą faktą – 1809 m. Vilniuje, Zavadskio spaustuvėje, išleista prancūzų riterio de Boudono veikalą, vadinamuosius *Lietuviškus laiškus*. Didžiausias dėmesys skiriamas aspektinei analizei: laiškuose kuriamo Lietuvos įvaizdžio specifikai atskleisti. Be to, pačiam autoriui save ir Juliją nurodžius kaip fiktyvių personažų prototipus, laišakai tampa realia tarpkultūrinio bendravimo priemone, pajėgia ne tik atskleisti intymius protagonistų jausmus, bet ir modeliuoti kultūrų bendrumus bei skirtumus. Pagaliau, atskleidus epistolinio žanro ypatumus ir įvertinus prancūzų tyrinėtojos Marie-France de Palacio siūlomą šių laiškų analogiją su J.J. Rousseau laiškų romanu *Julija arba Naujoji Eloiza*, bandoma surasti šiems laiškam vieta ir Lietuvos epistolinės literatūros tradicijoje.

The paper aims to discuss the fact which is little-known in Lithuania, i.e. the work of the French knight, de Boudon, the so-called *Lithuanian letters*, published in Vilnius at Zavadskis' publishing house in 1809. The main focus is on the aspect analysis which helps to reveal the specifics of Lithuania's image in the letters. Moreover, since the author himself indicated that he and Julie are the prototypes of fictional characters, the letters become the real means of intercultural communication which reveals not only the intimate feelings of the protagonists, but also allows to model cultural similarities and differences. Finally, after the analysis of the characteristics of epistolary genre and evaluation of the analogy of these letters with the epistolary novel *Julie, or the New Heloise* by J.J. Rousseau suggested by the French researcher Marie-France de Palacio, the paper attempts to find a place for these letters in Lithuanian epistolary literary tradition.

* * *

Dovilė Keršienė (Vilnius University, Lithuania). „Mes lietuviškai Jums tarėme...“. Ar kada prabilis Vytautas Didysis į mus lietuviškai? / „We Have Spoken to You in Lithuanian...“ Will Vytautas the Great Ever Speak to Us in Lithuanian?

Pranešime siekiama per Vytauto laiškų prizmę apžvelgti Viduramžių epistolikos ir epistolografijos specifika, išryškinti tyrimų, terminologijos, metodologijos pasirinkimo, klasifikacijos, vertimo, leidybos, falsifikatų atpažinimo ir kt. problemas, kartu siejant su to meto europiniu kontekstu. Bandoma kelti klausimus, kodėl turime išverstus tik kelis Vytauto laiškus, nors jo epistolinis palikimas, palyginus su prieš jį buvusių valdovų, yra gerokai gausnis, kuris yra tikrai svarbus mūsų valstybės, diplomatijos, mentaliteto, istorijos, kultūros formavimosi ir kaitos liudijimas? Ko turėtume ieškoti jo laiškuose, o ko nereikėtų? Kokius kitus tekstus turėtume būti perskaite, kad esmingai suvoktume, ką ir kaip juose galima išvelgti, kaip juos „atoduoti“? Pranešime taip pat bandoma parodyti mūsų kunigaikščių epistolinių tekstų tuolaikiame europiniame politiniame ir kultūriniame diskurse svarbą.

The paper aims to review the characteristics of the Medieval epistolary and epistolography through the prism of Vytautas' letters and to highlight the problems of research, terminology, methodology selection, classification, translation, publishing, detection of falsifications, and etc. within the European context at that time. Attempts to raise questions, as to why only a few letters of Vytautas have been translated, although his epistolary legacy, compared with the former rulers, is more abundant and is a very important testimony of the formation and development of our state, diplomacy, mentality, history, and culture, are being made. What should and should not we look for in the letters? What other texts should have been read in order to know how to „decode“ them? The paper also attempts to show the importance of epistolary texts of our dukes in Europe's political and cultural discourse of that time.

* * *

Eglė Keturakienė (Vilnius University, Lithuania). Henriko Radausko laiškų ir poezijos paralelės / The Parallels of the Letters of and Poetry by Henrikas Radauskas

Henriko Radausko laiškuose Ivarui Ivaskui nuolat aptarinėjama gera ir bloga literatūra. Geros, apvalytos nuo asmeniškų emocijų poezijos pavyzdžiu, ikūnijančiu saiko principą, daiktų grožio tema, laikoma Rilke's kūryba. Pačioje H. Radausko poezijoje galima atpažinti nemažai rilkiškosios kūrybos simbolikos. Kita svarbi H. Radausko laiškų tema – meno (dailės ir muzikos) recepcija. Tie patys dailės ir muzikos kūriniai interpretuojami ir poeto poezijoje. H. Radausko laiškuose aptinkame, jog jam patiko absurdo dramaturgijos klasika – absurdo teatro žymių esama ir H. Radausko poezijoje.

In the letters of Henrikas Radauskas to Ivar Ivask, the good and the bad literature is continually discussed. Rilke's works are considered to be the example of a good poetry, i.e. free of any personal emotions and embodying the principle of moderation and beauty of things. Rilke's symbolism can be identified in the poetry of Radauskas. Another important theme in Radauskas' letters is the reception of art (art and music). The same works of art and music are also interpreted in his poetry. The letters show us that Radauskas liked the classical absurd drama; the traces of absurd theater are also evident in his poetry.

* * *

Sirje Kiin (Madison, USA). The Role of Ivar Ivask as a Cultural Mediator Between Occupied Baltic States and The Free World / Ivar Ivask – kultūros mediatorius tarp okupuotų Baltijos kraštų ir Laisvojo pasaulio

The Estonian-Latvian heritage poet and professor Ivar Ivask (1927–91), who wrote poetry in three languages, served for many years (1967–91) as editor of *World Literature Today* magazine, published by the University of Oklahoma, USA. During that time he corresponded with hundreds of writers from all over the world, essentially creating a social network, even though the modern internet did not exist. Through these activities, he became a masterful mediator between the free world and occupied East European countries. Corresponding between occupied countries and the free world was not easy. For the soviet regime, correspondence with foreigners was a suspicious, if not outright criminal, activity. Much courage and initiative were required to introduce the review of East European literature to the magazine. The paper is based on several archives of Ivar Ivask, his 56 volume handwritten diary, and his collection of correspondence.

Estų-latvių kilmės poetas, prof. Ivaras Ivaskas (1927–91), kūres poeziją trimis kalbomis, daugeli metų (1967–91) dirbo literatūrinio žurnalo *World Literature Today*, leidžiamo Oklahomos universitete, JAV, redaktoriumi. Per tą laiką jis susirašinėjo su šimtais rašytojų iš viso pasaulio, iš esmės kurdamas savitą socialinį tinklą, nors internetas tuo metu dar neegzistavo. Jis tapo puikiu mediatoriumi tarp laisvojo pasaulio ir okupuotų Rytų Europos šalių. Susirašinėjimo nebūta lengvo, mat susirašinėjimą su užsieniečiais sovietinis režimas vertino kaip įtartina ar net nusikalstamą veiklą. Rytų Europos literatūros pristatymas žurnale reikalavo itin daug drąsos ir aktyvumo. Pranešime remiamasi I. Ivasko archyvine medžiaga: 56 ranka rašytomis dienoraščiais ir jo gausia korespondencija.

* * *

Neringa Klišienė (Vilnius University, Lithuania). Epistolinė „dramaturgija“: Sofijos Čiurlionienės laišakai dukrai / The Epistolary ‚Drama‘: Sofija Čiurlionienė's Letters to Her Daughter

Pranešime susitelkiama į dramaturginę, žaidybines Sofijos Čiurlionienės-Kymantaitės laiškų prigimtį, kuri labiausiai išryškėja asmeninio pobūdžio korespondencijoje, skirtoje šeimos ratui, ypač dukrai Danutei. Bendravimas laiškais kuriamas pagal specifinį teatrinio „žaidimo“ modelį (teatrinio dialogo principą, režisieriaus instanciją, „dvigubo sakymo“ aplinkybes), atskleidžiantį įvairialypį motinos ir dukros (Aš–Tu; Aš–(Ji)–Tu) santykį. Pranešime aptariamos judvieju laiškų rašymo strategijos, kurios įvairuoja pagal prisiimtus šeimos rate vaidmenis. Pasirenkama tokia komunikacijos strategija, kuri užtikrintų grįžtamąjį ryšį tarp motinos ir dukros.

The main focus of the paper is on the dramatic and playful nature of Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė's letters which is most evident in her personal correspondence with the family and especially with her daughter Danutė. The communication within letters is created using a specific theatrical „game“ model (theatrical dialogue principle, director's institution, „double-telling“ situation) which reveals diverse relationship between the mother and the daughter. The paper deals with the letter-writing strategies which vary depending on the women's role in the family. The communication strategy which ensures that the reply will come from either the mother or the daughter was chosen in the letters.

* * *

Žydronė Kolevinskienė (Lithuanian University of Educational Sciences). „Dukrele mano...“: XIX a. pab.–XX a. pr. Lietuvos moterų kultūrininkų epistolinis palikimas / „My Dear

Daughter...“: The Epistolary Legacy of Lithuanian Women, Famous Public Figures, in the End of the 19 c. and at the Beginning of the 20 c.

Pranešime aptariama knygnešės, pedagogės, visuomenininkės ir kultūrininkės Sofijos Zaleskaitės-Arminienės-Kriauciūnienės gyvenimas ir laikysena, užfiksuota laiškuose suomių rašytojai Mailai Talvio. XIX a. pab.–XX a. pr. moterų kelias iš privataus gyvenimo į viešąjį yra tyrinėtas keliose monografijose. Yra nubrėžti pagrindiniai moterų emancipacijos punktyrai, ypač akcentuojant XX a. pr. literatūrinę moterų kūrybą. Tačiau visuomenininkių, kultūrininkių, nepalikusių literatūrinio palikimo, bet suvaidinusių nemenką vaidmenį lietuvių kultūros istorijoje gyvenimai vis dar laukia išsamesnių, visaapimančių tyrinėjimų. Šių moterų biografijos rekonstruojamos daugiausia iš epistolinio palikimo.

The paper discusses life and views of Sofija Zaleskaitė-Arminienė-Kriauciūnienė, a pedagogue, public and cultural figure, embodied in her letters to Finnish author, Maila Talvio. Women trajectory from private to public life at the turn of the 20 c. has been studied in only a handful of books. They outline only the focal points of Lithuanian women emancipation paying a special attention to their literary works. However, the lives of women, active public figures of that time, who did not leave any literary works behind them but who played a very important role in Lithuanian cultural history, is overlooked and therefore need a more thorough and comprehensive research. The biographies of these women can be mainly reconstructed from their epistolary legacy.

* * *

Astijus Krauleidis-Vermontas (Vytautas Magnus University, Lithuania). Intermedialumo strategija K. Navako ir A. Žilionytės knygoje *Visi laišškai – žirafos* / The Transmedial Strategy in the book *Visi laišškai – žirafos* [All Letters Are Giraffes] by K. Navakas and A. Žilionytė

Postmodernizme vizualioji literatūra, jos koncepcija atveria savitus reikšmių laukus ir skatina praplėsti kontekstus ar juos formuoti. Atvaizdo retoriką galima sieti su intertekstualumo skaitymo teorija, kuri nurodo į intermedialumo sąvoką. Marie-Laure Ryan tai aiškina kaip intertekstualumo ekvivalentą, reiškiantį ribų tarp medių peržengimą, kai bet koks tekstas traktuojamas kaip žodinės vizualizacijos reprezentacija. Todėl paranku į tekstą žvelgti kaip į ekfrazę, kuri konstruoja intermedialius ryšius su kitomis meno formomis. Šiame pranešime pasirenkama perskaityti rašytojų Kęstučio Navako ir Akvilės Žilionytės knygą *Visi laišškai – žirafos* (2011), kurioje per laiškus net tik apmąstomi kultūros reiškiniai, bet ir konstruojama komunikacija.

In postmodernism, the visual literature and its concept give way to the distinctive meanings and invite to broaden or form contexts. The rhetoric of an image can be linked to the theory of intertextuality which points to a concept of transmedia. Marie-Laure Ryan thinks of it as the equivalent to intertextuality which crosses the line dividing medias and where a text is treated as the representation of verbal visualization. Therefore, it is convenient to see a text as an ecphrasis which forms transmedial links with other forms of art. The paper analyses the book *Visi laišškai – žirafos* [All Letters Are Giraffes, 2011] by K. Navakas and A. Žilionytė in which the authors using letters not only contemplate cultural phenomena, but also build communication.

* * *

Aistė Kučinskienė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Epistolinių tekstų tyrimo strategijos pasiūlymas ir pritaikymas Juozo Tumo-Vaižganto korespondencijai / The Strategy for Researching the Epistolary Texts: Applying it to Juozas Tumas-Vaižgantas' Correspondence

Pranešime aptariama galimybė metodologiškai laiškus tirti iš dviejų perspektyvų – sociokultūrinės ir naratologinės. Todėl į epistolinę komunikaciją žvelgiama, pirmiausia, iš naujojo istorizmo bei šiuolaikinės literatūros sociologijos trajektorijos, aptariant laišką kaip socialinį „agentą“. Sykiu laišškai tiriami kaip turintys ir tekstinį-retorinį lygmenį. Pereinant į tekstinį lygmenį aktualizuojamos naratologinės laiškų teoretikų Elizabeth MacArthur, Janet Gurkin Altman, Elizabeth Hewitt, Patrizia Violi ir kt. epistolinių tekstų tyrimo strategijos. Šis dvigubas pjūvis leidžia aptarti XIX a. pab.–XX a. pr. epistolinius tekstus kaip veikusius tuometiniame kultūros lauke ir jį reprezentuojančius, o taip pat jį patį paveikusius, konstravusius. Tai aktualu tokių epistolinių tekstų rašytojų kaip Juozas Tumas-Vaižgantas atveju, mat autorius epistolikos

korpusas gausus ir nevienalytis, todėl nėra viena „gryna“ teorinė atrama nėra pakankama, norint išsamiai aptarti skirtingus epistolinių tekstų modelius ir jų kurtas bei perduodamas reikšmes.

The paper explores the possibility of a methodological analysis of the letters using two perspectives, sociocultural and narrative. Therefore, the epistolary communication is first of all seen from the perspective of new historicism and contemporary sociological criticism where the letter is analysed as a social „agent.“ On the textual level, the strategies of the epistolary text analysis are applied (Elizabeth MacArthur, Janet Gurkin Altman, Elizabeth Hewitt, Patrizia Violi and others). This double layer allows to analyse the epistolary texts of the 19–20 c. as the texts which were active agents and representatives of the cultural field. Such a strategy becomes handy in the case of Juozas Tumas-Vaižgantas whose epistolary corpus is very big and heterogeneous. Thus, one „pure“ theory is not sufficient to fully grasp all of the different models of author's epistolary texts and their meanings.

* * *

Thierry Laurent (The University of Paris, France). La correspondance entre George Sand et Charles-Edmond Chojecki / George Sand susirašinėjimas su Charles'u Edmondu Chojecki'u / George Sand's Correspondence with Charles-Edmond Chojecki

On sait que l'écrivaine française George Sand a été très liée avec les réfugiés polono-lituanais qui se sont installés en France après 1831. Parmi eux, il y avait Charles-Edmond Chojecki, arrivé à Paris en 1844 : aventurier, journaliste, idéologue de gauche, romancier, dramaturge, bibliothécaire, égyptologue. La correspondance Sand-Chojecki s'étend de 1855 à 1875 et reste longtemps simplement courtoise et professionnelle. Mais peu à peu, des liens d'amitié se nouent et même une véritable complicité, ce qui leur permet d'échanger sur des sujets divers qui concernent aussi bien les soucis domestiques que l'activité littéraire parisienne et les problèmes du temps. Correspondre pendant vingt ans, cela témoigne d'une grande constance dans l'amitié d'autant plus facile qu'il n'y avait pas de liens amoureux entre eux. Ne serait-ce qu'au strict plan stylistique ou littéraire, cette correspondance est intéressante.

Kaip žinia, prancūzų rašytoja George Sand artimai bendravo su lenkų-lietuvių emigrantais, įsikūrusiais Prancūzijoje po 1831 m. sukilimo. Vienas iš jų – nuotykių ieškotojas, žurnalistas, kairiuju ideologas, romanistas, dramaturgas, bibliotekininkas, egiptologas Charles-Edmond Chojecki, atvykęs į Paryžių 1844 m. Sand-Chojecki susirašinėjimas tęsėsi nuo 1855 iki 1875-ųjų ir ilgą laiką buvo paprasčiausiai mandagus, profesinio pobūdžio. Tačiau pamažu užsimezgė draugystė ir net išryškėjo sutarimas daugeliu klausimų; tai skatino dalintis ir asmeniniais rūpesčiais ir aptarti paryžiečių literatūrinę veiklą bei epochos problemas. Dvidešimties metų susirašinėjimas liudija ištikimą draugystę, juolab kad meilės ryšių tarp korespondentų nebūta. Bent jau stilistiniame ir literatūriniame plane šis susirašinėjimas tikrai įdomus.

George Sand, French writer, had close relationship with the Polish-Lithuanian immigrants who came to live to France after the November Uprising in 1831. Among them was Charles-Edmond Chojecki, an adventurer, journalist, leftist, novelist, playwright, librarian and egyptologist, who arrived in Paris in 1844. The correspondence between Sand and Chojecki had lasted from 1855 to 1875. At the beginning, their epistolary exchange was polite and professional. But later on the friendship grew stronger, especially after discovering that they shared similar opinions on many topics. This led to a more intimate correspondence in which Sand and Chojecki wrote about their personal matters and discussed Paris literary world and problems of the time. Their correspondence which lasted for 20 years attests to the devoted friendship, even though Sand and Chojecki were not in love. The letters are interesting for its stylistic and literary features.

* * *

Algimantas Litvinas (Vilnius University, Lithuania). Abu Hamidal-Ghazali's (c. 1056–1111) Letters as a Source of Information about His *Vita Activa* and *Vita Contemplativa* / Abu Hamidal-Ghazalio (c. 1056–1111) laišakai kaip informacijos apie jo *vita activa* ir *vita contemplativa* šaltinis

The widely known collection of al-Ghazali's Persian letters sheds a new light on the circumstances of the last 15 years of his life which are less clear or even contradictory in his intellectual

autobiography *The Deliverer from Error*. The public imagination has always been captured by al-Ghazali's change in 1095. Being one of the most successful and visible intellectuals in Baghdad he shunned fame and withdrew to his birthplace in one of the Iran's provinces. However, as R.M. Frank observes, there was no notable theoretical development or evolution in al-Ghazali's theology between his earliest works published before the departure from Baghdad and his last ones. As F. Griffel notes, none of the authors of Arabic biographical dictionaries and chronicles used the collection of al-Ghazali's Persian letters. This paper points out to the most striking discrepancies between the traditional biography of al-Ghazali written on the basis of Arabic sources and the circumstances mentioned in his Persian letters.

Plačiau žinomas al-Gazalio persiškų laiškų rinkinys nušviečia daugelį paskutiniųjų 15-os jo gyvenimo metų aplinkybių, nepakankamai aiškių ar net prieštaringai pateiktų jo intelektualinėje autobiografijoje *Gelbėtojas nuo paklydimų*. Skaitytojo dėmesį visados prikaustydavo al-Gazalio virtimas iš vieno sėkmingiausių ir žymiausių Bagdado intelektualų į atsiskyrėlį, išsižadėjusį šlovės ir pasitraukusį į gimtinę Irano provincijoje. Tačiau R.M. Frankas atkreipė dėmesį, jog, palyginus jo ankstyvuosius kūrinius, parašytus iki išvykimo, su vėliau pasirodžiusiais, neįvyko joks pastebimas al-Gazalio teologijos pokytis. Kaip pažymi F. Griffelis, nė vienas iš arabų biografinių žodynų ir metraščių autorių nestudijavo al-Gazalio persiškųjų laiškų. Šiame pranešime aptariamai ryškiausi neatitikimai tarp daugumos al-Gazalio biografijų, parašytų remiantis arabiškais šaltiniais, ir jo persiškuosiuose laiškuose minimų aplinkybių.

* * *

Barbara Ludwiczak (University of Rzeszów, Poland). „Never Give Way in Any Thing to an Oriental“ – The Image of the Other in Anthony Trollope's Letters / „Niekada ir niekame nenusileisk orientalui“ – *kito* įvaizdis Anthony Trollope'o laiškuose

The aim of the paper is to present the image of the Other in the letters of Anthony Trollope, English writer, journalist and post office clerk, as well as the renowned inventor of the mail box and the reformer of postal services. The first part of the paper deals with Trollope's agreement with the Egyptian politician Nubar Pasha. The second part embraces Trollope's views on different 'Others,' inhabitants of British colonies, people living in America and Ireland. The third part of the paper is devoted to the image of the Other in Trollope's *Letters to the Examiner* and his letters from South Africa. The post-colonial interpretation of the sources will be provided in the last part of the paper.

Pranešimu siekiama pristatyti *kito* įvaizdį anglų rašytojo, žurnalisto ir pašto skyriaus tarnautojo, žymaus pašto dėžutės išradėjo bei pašto paslaugų reformatoriaus Anthony'io Trollope'o laiškuose. Pirmoje pranešimo dalyje kalbama apie Trollope'o susitarimą su egiptiečių politiku Nubar Pasha'u. Antroje dalyje iškeliamas Trollope'o požiūris į skirtingus „kito“ variantus: Britų kolonijų gyventojus, žmones, gyvenančius Amerikoje ir Airijoje. Trečia dalis yra skirta *kito* įvaizdžio aptarimui Trollope'o *Laiškuose ekspertui* ir jo laiškuose iš Pietų Afrikos. Paskutinėje pranešimo dalyje pristatoma minėtų šaltinių interpretacija postkolonializmo aspektu.

* * *

Loreta Mačianskaitė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Lagaminas laiškų Eimunto Nekrošiaus spektaklyje *Kvadratas* / A Suitcase Full of Letters in the Play *The Square* by Eimuntas Nekrošius

Pranešime nagrinėjamas Valstybinio jaunimo teatre spektaklis „Kvadratas“, 1980 m. režisieriaus Eimunto Nekrošiaus ir dramaturgo Sauliaus Šaltenio sukurtas pagal V. Jelisejevos dokumentinę apysaką *O buvo taip*, kurios siužetą sudaro kalinio ir jaunos vienišos mokytojos laiškų romanas. Tyrimo centre – epistolinė izotopija, pereinanti per visus spektaklio lygmenis (literatūrinį, „teksta tekste“, filmo perpasakojimą, teatro vaidinimą) ir tampanti jo semantinio universumo artikuliacijos pagrindu. Pranešimu siekiama ne tik aptarti Lietuvos teatro legenda tapusį spektaklį lig šiol niekieno nenagrinėtu aspektu, bet mėginama atverti platesnę kultūros tyrimo perspektyvą susiejant „Kvadrato“ kūrimo recepcijos dinamiką su sovietmečio ir mūsų gyvenamojo laiko kontekstais.

The paper focuses on the play *The Square* (1980) by director Eimuntas Nekrošius and dramatist Saulius Šaltenis based on the documentary short novel *How All This Happened* by V. Jelisejeva

where the plot reveals an epistolary romance between a prisoner and a young single teacher. In the center of the research is the epistolary *isotopia* cross-cutting all the levels of performance (literary, text in the text, retelling of the film, and theater performance), which becomes the foundation of articulation of the semantic universe. The paper aims not only to discuss the play that became legendary in Lithuanian theater in such an aspect in which it has not yet been analysed; the attempt is also made to open up a broader perspective of cultural research linking the dynamics of the reception of *The Square* creation with the contexts of the Soviet period and our time.

* * *

Neringa Markevičienė (Vilnius University, Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Balys Sruoga – Samuel Beckett, Thomas MacGreevy, William Blake kelio. Kodėl ne? / Balys Sruoga – In the Steps of Samuel Beckett, Thomas MacGreevy, and William Blake. Why Not?

Remiantis skaitmeninių archyvų, leidimų, projektų, kolekcijų kūrėju, teoretiku ir praktiku (Jerome McGann, Peter Robinson, Paul Eggert, Dirk Van Hulle) darbais, pranešimas siekia pagrįsti lietuviško el. laiškų leidimo būtinybę. Kokius laiško sluoksnius, paprastai nematomus popieriniame leidime, išryškina skaitmeninė perspektyva? Ar tikrai egzistuoja vienintelis laiško pavidalas – toks, kokį matome tradiciškai parengtuose *Raštu* leidimuose? Ką skaitytojas sužinotų, jei turėtų galimybę matyti ne vieną, o bent kelis laiško variantus? Ar skaitytojas norėtų tapti lygiaverčiu redaktoriaus bendrakeleiviui? Remiantis genetinės kritikos, tokiosios tekstologijos teikiamomis galimybėmis, pristatomi lietuvių rašytojo klasiko Balio Sruogos el. laiškų leidimo metmenys (atramos, struktūra, medžiagos pateikimo būdai, redagavimo taktika).

Referring to the digital archives, editions, projects and the works by collection creators, theoreticians, and practitioners (Jerome McGann, Peter Robinson, Paul Eggert, and Dirk Van Hulle), the paper aims to justify the necessity of publishing e-mails in Lithuanian. What levels of the letter, usually unnoticed in the paper editions, does the digital publishing highlight? Is there really only one form of the letter, the one we see in the traditionally edited corpus of author's works? What would the reader know, if he could see not one, but at least few versions of the same letter? Would he like to become editor's fellow-traveler? Using the possibilities provided by the genetic criticism and liquid textology, the paper presents the outline of publishing e-mails of the Lithuanian writer Balys Sruoga.

* * *

Anna Maroń (University of Rzeszów, Poland). Nikolai Kolada's LiveJournal as an Example of Open Correspondance in the Digital Era / Живой журнал Николая Коляды как пример открытой переписки в цифровую эпоху / Nikolai Kolada „gyvasis žurnalas“ - kaip atviro susirašinėjimo skaitmeniniame amžiuje pavyzdys

Nikolai Kolada's LiveJournal *Kolyadnik* is one more stage from which he interacts with the audience. In his digital letters, Kolada often draws readers' attention to things that moved, shocked or made him laugh. A considerable part of Kolada's texts can be regarded as the advertisements. This unique journal also contains very emotional autobiographical episodes in which Kolada shares memories about his private life. *Kolyadnik* is a two way communication where readers can and do react to what is written and leave their comments. Kolada, who 10 years ago discovered the possibilities of digital communication, continues to write his LiveJournal up to this day.

Nikolajaus Kolados „gyvasis žurnalas“ *Kolyadnik* yra dar vienas būdas, kuriuo jis bendrauja su savo publika. Savo skaitmeniniuose laiškuose N. Kolada dažnai atkreipia skaitytojo dėmesį į dalykus, kurie jį sujaudino, sukrėtė ar prajuokino. Daugumą jo tekstų galima pavadinti reklaminiais. Šis unikalus žurnalas pasižymi labai jautriais autobiografiniais epizodais, kuriuose Kolada dalinasi prisiminimais apie savo asmeninį gyvenimą. *Kolyadnik* kuria bendravimą tarp autoriaus ir skaitytojo, nes skaitytojas gali komentuoti autoriaus paskelbtus tekstus. Kolada, prieš dešimtmetį atradęs skaitmeninį bendravimo būdą, ir toliau sėkmingai rašo savo „gyvą žurnalą“ virtualioje erdvėje.

* * *

Vytautas Martinkus (Lithuanian University of Educational Sciences). Literatūros almanacho *Varpai* epitekstas: autorių laiškai / The Epitext of the Literary Almanac *Varpai*: Authors' Letters

Pranešime svarstomas epistolikos paratekstualumas ja paskelbusio leidinio atžvilgiu. Konkretus tyrimo objektas – 29-asis lietuvių literatūros almanacho *Varpai* (2013) numeris, skirtas daugiau nei šimto rašytojų laiškam, parašytiems per 25 metus (1988–2013) leidinio redaktoriui. Iš redakcijos archyvo atrinkta ir atskirame numeryje paviešinta epistolinė medžiaga savaime įdomi literatūros tyrėjams, tačiau ir kitus šio almanacho skaitytojus gali dominti įvairiais aspektais. Pranešime visi kūrėjų laišškai yra analizuojami kaip paraliteratūra, t. y. tekstai, kurie egzistuoja šalia / anapus literatūros. Aptariant laiškų publikaciją almanache, pranešimo autoriaus anksčiau vartotos sąvokos paraliteratūra turinys siaurinamas ir pasiremiamas Gérard'o Genette'o parateksto samprata.

The paper discusses the paratextuality of the epistolary corpus which was published in a Lithuanian literary almanac. The specific subject of the analysis is one issue (No. 29) of the literary almanac *Varpai* which published over a hundred letters written to an editor by various authors (1988–2013). The epistolary material holds a huge interest among the literary critics, however, it draws attention for a number of other reasons. In the paper, all the letters are analysed as a paraliterature, i.e. the texts which exist next to / beyond the literature. In doing so, the paper narrows down the content of the concept paraliterature and also applies Gérard Genette's concept of paratext.

* * *

Joanna Mazur (University of Rzeszów, Poland). Сравнение дружбы с любовью на основе писем Д. М. Кутзее и П. Остера, а также переписки Ф. М. Достоевского с его женой Анной / Draugystės palyginimas su meile, remiantis Dž. M. Kutzė ir P. Ostero laiškais, taip pat F. M. Dostojevskio susirašinėjimu su žmona Anna / Comparing Friendship with Love: J. M. Coetzee's Letters to P. Auster and F. M. Dostoyevsky's Correspondence with His Wife Anna

Немного теперь писателей, в творчестве которых переписка занимает значительное место. Современные авторы часто выбирают Интернет и электронную почту вместо того, чтобы отправлять традиционное письмо в конверте со штампом. Исключением являются Джон Максвелл Кутзее и Пол Остер. Хотя они живут на разных континентах их связывает переписка, которую находим в книге *Здесь и сейчас* (Here and Now). Несмотря на то, что они отличаются друг от друга, в письмах разговаривают обо всём: любви, политике, философии, искусстве, а даже о смерти. С помощью писем впервые узнаём о личной жизни Д.М. Кутзее. Целью является сравнение переписки современных писателей с перепиской Фёдора Михайловича Достоевского с его женой Анной, которую он называл бесконечным другом.

Nedaugelio šiuolaikinių rašytojų kūryboje susirašinėjimas užima svarbią vietą. Šiuolaikiniai autoriai dažnai renkasi internetą ir el. paštą kaip komunikacijos priemonę ir atsisako tradicinio laiško voke. Išimtiniu atveju galima laikyti Johno Maxwello Coetzee ir Paulo Austero susirašinėjimą. Nors jie gyvena skirtinguose žemynuose, juos jungia laišškai, kurie buvo išleisti atskira knyga *Here and Now* [Čia ir dabar]. Laiškuose jie kalba apie viską: meilę, politiką, filosofiją, meną ir net mirtį. Būtent ten pirmą kartą atskleidžiamas J.M. Coetzee asmeninis gyvenimas. Pranešimo tikslas yra palyginti šiuolaikinių rašytojų susirašinėjimą su F. M. Dostojevskio laiškais jo žmonai Annai, kurią jis vadino savo amžina drauge.

There are not too many authors nowadays in whose lives correspondence plays an important role. Contemporary authors often choose the Internet and e-mail over the traditional letters. The exceptions are John Maxwell Coetzee and Paul Auster. Although they live in different continents, they are connected by their letters which were published in the book *Here and Now*. Despite their differences, the authors write to each other about everything: love, politics, art philosophy, and even death. The letters for the first time reveal personal details of Coetzee's life. The paper examines and compares the correspondence of contemporary authors with the letters of Fyodor Mikhailovich Dostoyevsky's written to his wife Anna whom he called his only friend.

* * *

Irina Melnikova (Vilnius University, Lithuania). Laiško funkcijos ekranizacijoje: *Possession* (Neil LaBute, 2002) / Functions of Letter in Film Adaptation: *Possession* (Neil LaBute, 2002)

Pranešime tiriamos laiško(-ų) funkcijos britų rašytojos A. S. Byatt romano *Possession* (1990) ekranizacijoje. Ir filmas, ir jo literatūrinis „šaltinis“ pasakoja „filologinį detektyvą“ – istoriją apie

literatūros tyrėjų paieškas, susijusias su fiktyvių Viktorijos laikų poetų Randolpho Henry'io Asho ir Christabelės LaMotte susirašinėjimu. Ir filme, ir romane atrasti ir ieškomi laišakai tampa siužeto branduoliu, veikiančiu bendrą naratyvo konstrukciją, jos pristatymo ir suvokimo ypatumus. Tačiau „tos pačios istorijos“ pasakojimas kitos medijos priemonėmis pasižymi literatūrinio intertekstualumo slopinimu ir kitomis transformacijomis, kurios keičia ir laiškų funkcijas bendroje naratyvo struktūroje, ir jų (o ir viso teksto) reikšmę.

The paper examines the functions of letter(s) in the film adaptation of A. S. Byatt's *Possession* (1990). The film and its literary „source“ present the „philological detective story“, the tale of a scholarly research inspired by the uncovered correspondence between the two fictional Victorian poets, Randolph Henry Ash and Christabel LaMotte. The quest for the letters forms the kernel of the plot both in the literary and in the filmic text. The letters determine the overall structure of the narrative and the peculiarities of its presentation and reception. However, presentation of the „same story“ by different media suppresses the literary intertextuality and introduces other transformations that modify not merely the significance of letters in the narrative system but also the meaning of the whole text.

* * *

Mariam Miresashvili (Sokhumi State University, Georgia). Грузинские страницы жизни Бориса Пастернака (По следам писем к Нино Табидзе) / Boriso Pasternako gyvenimo gruziniški puslapiai: sklaidant jo laiškus Nino Tabidzei / The Georgian Pages of Boris Pasternak's Life (Reading His Letters to Nino Tabidze)

Во всех существующих монографиях о Борисе Пастернаке литературоведы не обходят тему о грузинских визитах писателя. Впервые судьба свела писателя с Грузией в начале 30-ых годов, когда Пастернак с З.Н. Нейгауз провел в Грузии три месяца. Совершенно особые отношения сложились у Пастернака с семьей Тициана Табидзе, которую он поддерживал и после расстрела грузинского поэта. В представленной статье рассматриваются несколько писем разного времени к Нино Табидзе, которые соприкасаются и раскрывают содержание стихов и прозы Пастернака и являются как бы словесной фиксацией его взглядов на жизнь и смерть, любовь и искусство, предназначение человека в его произведениях.

Visose monografijose apie Borisą Pasternaką neapeinami ir jo aspilankymai Gruzijoje. Pirmą kartą likimės lėmė jam Gruziją aplankyti 1930-ųjų pradžioje. Tada B. Pasternakas su Z.N. Neigauzu Gruzijoje praleido tris mėnesius. Ypatingi ryšiai užsimezgė tarp B. Pasternako ir Ticiano Tabidzės šeimos; rusų rašytojas ryšių nenutraukė ir po gruzinų poeto sušaudymo. Pranešime apžvelgiami keletas įvairiais laikotarpiais Nino Tabidzė rašytų B. Pasternako laiškų. Laiškai leidžia prisiliesti prie ne vieno rusų autoriaus kūrinio ir gali būti vertinami kaip žodinis jo žvilgsnio į gyvenimą ir mirtį, meilę ir meną, žmogaus paskirtį užfiksavimas.

In all the books about Boris Pasternak, literary critics never fail to mention author's visits to Georgia. First time Pasternak visited Georgia at the beginning of the 1930s and stayed there for three months. The author had a very special relationship with the family of Titsian Tabidze, which he continued to maintain after the Georgian poet's death. The paper analyzes few Pasternak's letters written to Nino Tabidze at various times, which reveal the content of Russian author's works and act as a consolidation of his views on life and death, love and art, as well as individual's role in life.

* * *

Alain Montandon (Professeur émérite de littérature comparée, Ancien Président de la SFLGC, Membre honoraire de l'IUF, France). A qui écrit-on quand on écrit une lettre? / Kam iš tiesų skirtas laiškas, kurį rašome? / Who Is the Real Addressee of a Letter We Are Writing?

Kafka disait que lorsqu'on écrivait, on envoyait une lettre à un fantôme. Mon propos est d'interroger quel est (sont) le(s) destinataire(s) de la lettre. On se souvient des problèmes soulevés par l'interprétation des *Lettres portugaises*, non point tant de savoir quel en était l'auteur que de savoir à qui elles étaient adressées. C'est pourquoi je partirai des conditions matérielles les plus concrètes telles que les secrétaires et les manuels épistolaires (à partir des manuels italiens du XVIIe siècle) dans la construction du destinataire. Dans une perspective de sociopoétique, j'envisagerai dans la suite la manière dont les représentations sociales de la correspondance vont être le ferment

d'une nouvelle poétique (en prenant le cas exemplaire de la *Paméla* de Richardson). Mais la problématique envisagée sera pour une large part focalisée sur l'étroite articulation des conditions matérielles de l'écriture épistolaire, de leur composantes sociologiques, de leurs représentations et de l'imaginaire afférent.

Kafkos manymu, rašydami laišką, iš tiesų jį skiriame vaiduokliui. Pranešime svarstoma, kas apskritai yra laiško adresatas. Primenama problemiška Prancūzijoje išleistų *Portugališkų laiškų* (1669) interpretacija, kai kilo ginčas, ar jų autorė – portugalų vienuolė, ar prancūzų rašytojas Gabrielis de Guilleraguesas. Keliant kitokį klausimą – kam buvo skirti parašyti laiškai – pirmiausia aptariamos konkrečios materialios sąlygos: sekretoriaus, laiškų vadovėlių (pradedant XVI a. itališkais laiškų vadovėliais) vaidmuo konstruojant adresato instanciją. Pasitelkus sociopoetikos nuostatas, tiriamas būdas, kaip socialinės korespondencijos reprezentacijos subrandina naują poetiką. Vis dėlto tyrimo problematika daugiausiai sukasi apie svarbiausius probleminius centrus: materialias epistolinio rašto sąlygas, sociologinius šio rašto dėmenis, jų reprezentaciją ir aferentinę (įcentrintą, priklausomą) vaizduotę.

According to Kafka, by writing a letter we dedicate it to a ghost. The paper considers who is an addressee of a letter in general. The problematic interpretation of the *The Letters of a Portuguese Nun* (1669) published in France as a result of the dispute whether the author is a Portuguese nun or the French writer Gabriel de Guilleragues, is reminded. When raising another question to whom the written letters were dedicated, first of all, the concrete conditions are discussed such as the secretary's role and letters-textbooks in constructing the institute of an addressee. By applying the arguments of sociopoetics, the way in which the representations of social correspondence help to nurture new poetics is examined. However, the problem of the research mainly revolves around the main centers: the concrete conditions of epistolary writing, sociological components of the writing, their representation, and the afferent (centered, dependent) imagination.

* * *

Christiane Montandon (University Paris-Est Créteil, France). La correspondance scolaire: objectifs, modalités et enjeux de l'activité épistolaire des élèves, de Célestin Freinet à nos jours / Susirašinėjimas mokykloje: tikslai, mokinių epistolinės veiklos formos ir būdai nuo Célestin Freinet iki mūsų dienų / Correspondence at School: Goals, Forms and Ways of Students' Epistolary Activity from Célestin Freinet to Nowadays

Promoteur de l'École Moderne, Célestin Freinet inaugura en 1925 la pratique de la correspondance scolaire entre sa classe, dans les Alpes maritimes et la classe de René Daniel dans le Finistère. Le lieu des destinataires de cet échange épistolaire est important car l'enjeu est de découvrir un environnement différent du sien, de pouvoir s'informer sur les caractéristiques de son mode de vie, d'apprendre à connaître la culture de l'autre en menant des enquêtes, en sachant poser des questions pertinentes. Cette communication vise à explorer, outre les enjeux de cette pratique épistolaire, les objectifs poursuivis encore maintenant par les enseignants appartenant à ce mouvement pédagogique; il s'agit, à partir de témoignages d'enseignants et d'extraits de lettres d'élèves, d'analyser les divers types de rapports à l'écriture et à la culture de l'autre, du destinataire. Cet exercice épistolaire développe la motivation des élèves pour entrer dans l'écriture et découvrir par la lecture des lettres reçues la réciprocité des positions de scripteur.

Moderniosios mokyklos ikūrėjas Célestin Freinet 1925 m. inicijavo mokyklinio susirašinėjimo praktiką tarp savo klasės mokinių Prancūzijos Jūrinių Alpių departamente ir kolegos René Daniel klasės moksleivių Bretanės provincijoje. Šiuo epistolinių mainų atveju adresato vieta reikšminga, nes buvo svarbu susipažinti su kitokia aplinka ir kitokio gyvenimo būdo ypatumais, išmokyti pažinti *kito* kultūrą, rengiant apklausas, mokantis formuluoti dalykiškus klausimus. Remiantis mokytojų liudijimais ir mokinių laiškų ištraukomis, pranešime siekiama išnagrinėti įvairius adresato kaip *kito* santykio su rašymu ir su visa kultūra tipus. Pagaliau daroma išvada, kad epistolinės pratybos ugdo mokinių motyvaciją rašto darbams, o gaunamų laiškų skaitymas leidžia aptikti jų autorių pozicijų bendrumą.

In 1925, Célestin Freinet, the founder of the modern school, initiated the school correspondence practice among the students of his class at the French Maritime-Alps Department and the students of the class of his colleague René Daniel in the province of Brittany. In the case of this epistolary exchange, the place of an addressee is significant because it was important to get acquainted with

the different environment and the specifics of a different lifestyle, to learn to know the culture of the Other by carrying out the surveys and learning to formulate constructive questions. The paper aims to explore various types of an addressee as the relation of the Other to the writing and the entire culture based on the testimonies of teachers and the extracts from students' letters. The paper concludes that the epistolary exercises develop students' motivation to perform writing tasks and that the reading of the received letters allows to find the common ground among their authors.

* * *

Zhanna Nurmanova (L.N. Gumilyov Eurasian National University, Kazakhstan). Сюжет письма в прозе М.О. Ауэзова, или кто и кому пишет в романе-эпопее *Путь Абая* / *Laiško siužetas M. O. Auezovo prozoje, arba kas ir kam rašo romane-epopėjoje Abajo kelias* / **The Plot of a Letter in the Prose by M.O. Auezov, or Who and to Whom One Writes in the Epic Novel *The Way of Abai***

В эпистолярном наследии выдающегося казахского классика М.О.Ауэзова есть уникальные по своей природе и трогательные по камерности *Письма родным и близким*, охватывающие более чем 20 период жизни писателя. Еще более интересным и продуктивным представляется анализ писем героев и персонажей в корпусе художественной прозы писателя, находящей в ней свое отражение. В контексте исторического романа-эпопеи *Путь Абая* Ауэзова, своеобразной энциклопедии жизни казахского народа XIX в., особое место занимают письма, изложенные устно и переданные через посредников. Жанровая природа устных писем в романе многообразна – это письма-вести, письма-приказы, письма-песни, переводные письма и др. Широкая эрудиция Ауэзова помогла исторически конкретно воссоздать и передать уникальность устного письма в казахской культуре.

Žymaus kazachų klasiko M.O. Auezovo epistoliariniame palikime išsiskiria unikalūs ir jautrūs *Laiškai saviems ir artimiesiems*, kurie apima daugiau nei 20 rašytojo gyvenimo metų. Dar įdomesnė ir vaisingesnė yra rašytojo kūrinuose atrandamų veikėjų laiškų analizė. M.O. Auezovo istoriniame romane-epopėjoje *Abajo kelias*, savotiškoje kazachų tautos gyvenimo 19 a. enciklopedijoje, ypatingą vietą užima laiškai, išguldyti trumpai ir perduoti per tarpininkus. Žanrinė trumpų laiškų įvairovė itin marga; tai ir laiškai-žinios, laiškai-nurodymai, meilės ir verstiniai laiškai ir t.t. Plati rašytojo erudicija padėjo jam istoriškai tiksliai perduoti trumpo laiško kazachų kultūroje unikalumą.

The epistolary heritage of the Kazakh author M.O. Auezov contains the unique and moving *Письма родным и близким* [Letters to the Loved and Close Ones], which covers over 20 years of his life as a writer. But even more interesting and rewarding is the analysis of the letters found in Auezov's prose. Letters play especially important role in his historic novel-epic *Путь Абая* [The Way of Abai]. The variety of letters' genre is very big; there are letters-messages, letters-orders, letters-songs, translated letters, and etc. Quite a number of them are love letters. Broad writer's erudition helped him to historically re-create and present the unique nature of the oral letter in Kazakh culture.

* * *

Austėja Oržekauskienė (Vilnius University, Lithuania). Įsivaizduojamas pašnekovas A.J. Greimo ir A. Kašubienės laiškuose / *An Imaginary Companion in the Letters by A.J. Greimas and A. Kašubienė*

Pranešime, kuriame analizuojami A. J. Greimo ir A. Kašubienės „Laiškai“, parašyti 1988–92 m., siekiama išsiaiškinti, kaip vyksta komunikacija tarp dviejų lietuvių, absorbavusių savo kultūrinės aplinkos vertybes ir stereotipus, kaip susiduria individualios aksiologinės sistemos, kultūriniai kodai ir stiliai. Pagrindinis dėmesys skiriamas figūratyvinio lygmens izotopijų analizei. Aptariamas A.J. Greimo ir A. Kašubienės susirašinėjimas kaip saviidentifikacijos paieškų laukas ir bendro prasminio horizonto konstravimas. Nagrinėjant laiškų pasakymo lygmenį, siekiama atpažinti vaizdinių trajektorijas ir tai, kaip laiškų diskurse realūs asmenys virsta vienas kito kuriamais personažais, patiems to nereflektuojant.

The paper aims to analyse the letters written by A. J. Greimas and A. Kašubienė during the period of 1988–92 and to examine the communication between two Lithuanians where two individual axiological systems, cultural codes, and styles meet. The main purpose is to analyse the isotopes

on figurative level. The correspondence is examined as an attempt of self-identification and construction of common meanings. In analysing the narrative level of the letters, the attention is paid to the recognition of visual trajectories and how real people become fictional characters created but not fully perceived by another side.

* * *

Reda Pabarčienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Viduramžių laiškų diskursas postmodernioje dramoje (K. Ostrauskas, *Eloiza ir Abelardas: Historia calamitatum*) / The Medieval Letter Discourse in the Postmodern Play *Eloiza ir Abelardas: historia calamitatum* by K. Ostrauskas

Kosto Ostrausko dramoje *Eloiza ir Abelardas* (1984–85) plačiai išgarsėję, daug kartų interpretuoti ir perkurti, abejonių dėl savo autentiškumo sukėlę Petro Abelardo ir Eloizos laišakai tampa svarbiausiu dramatinio diskurso elementu. Abelardo ir Eloizos laišakai, kartu su Simone'os de Beauvoir tekstais, sudaro K. Ostrausko dramos siužeto pagrindą, iš jų citatų ir parafrazių kuriamas personažų dialogas, atkartojami jų riterinio, filosofinio, teologinio diskurso bruožai. Semantinę dramos branduolį formuoja scholastinė dialektika, grindžiama *sic et non* argumentų seka, priešybių išskyrimu ir sujungimu. Jungdamas banalumo ir komplikuotumo estetiką, „pasenusią“ ir šiuolaikinę poetiką, K. Ostrauskas postmoderniai apžaidžia kultūros kanono figūras, papildo ir pratęsia jų sugestijuojamas proto ir jausmų dilemas.

The love letters of Abelard and Heloise, which are famous for casting doubts as for their authenticity and which have been (re)used in literature multiple times, became the main dramatic discourse element in the play *Eloiza ir Abelardas* (1984–85) by Kostas Ostrauskas. These letters, along with the texts by Simone de Beauvoir, constitute the main core of the plot. The citations and paraphrases from the love letters create the dialogue in the play; thus re-creating the elements of philosophical, theological, and chivalry discourse. The semantic core of the play is based on the scholastic dialectics, which follows *sic et non* sequence of an argument. Using the esthetics of banality and complication, „dated“ and contemporary poetic means, Ostrauskas in postmodern way juggles the canonical cultural figures, adds and renews the suggested characters' mental and emotional dilemmas.

* * *

Eglė Patiejūnienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Filomatų laišakai, kaip XIX a. Lietuvos kultūrinio gyvenimo dokumentai / The Letters of the Philomaths – the Documentation of the Lithuanian Cultural Life in the 19 c.

Lenkijoje XX a. pasirodė ne viena Filomatų draugijos narių korespondencijos mokslinė publikacija. Tačiau Lietuvos XIX a. literatūros ir kultūros tyrinėtojai filomatų laiškais, puikiu visokeriopos informacijos šaltiniu, naudojami aiškiai nepakankamai, dažniausiai – tik gilindamiesi į pačios Filomatų draugijos istoriją ir konkrečiai Adomo Mickevičiaus gyvenimo peripetijas bei kūrybos kontekstus. Iš tiesų tuose laiškuose įamžintos nepaprastai vertingos žinios ne vien apie anticarinės Vilniaus universiteto studentų organizacijos veiklą, bet ir apie įvairiausias XIX a. Lietuvos kultūrinio gyvenimo aspektus. Pagaliau, tuose laiškuose puikiai dokumentuota praktinė XIX a. epistolinės kultūros raiška: susirašinėjimo svarbos komunikacijos sistemoje suvokimas, laiškų rašymo „procedūros“ ypatumai, epistolinio etiketo reikalavimų laikymasis arba tyčinis nesilaikymas, etc.

In Poland, in the 20 century, a number of publications on the subject of Philomath Society came out. Yet, the Lithuanian literary and cultural researchers have been using the correspondence of the Philomaths inadequately, usually only to study the history of the Society and the life and creative context of Adomas Mickevičius. Actually, the letters contain a very useful knowledge not only about the anti-czarist activities of this Vilnius university student organization, but also about various aspects of Lithuanian cultural life in the 19 c. Finally, the letters preserved the practical features of the 19 c. epistolary culture.

* * *

Olga Petriashvili (Sokhumi State University, Georgia). The Epistolary Prose in Modern Ukrainian Literature (O. Bazaluk *Woman for Inspiration* / Epistoliarinė proza modernioje ukrainiečių literatūroje: O. Bazaluko *Moteris įkvėpimui*

Украинский ученый, философ профессор Олег Базалук в своих художественно-философских произведениях детально исследует гендерную проблему в современном обществе. В 2013 году вышла четвертая книга О. Базалука *Женщина для вдохновения*. Это необычный для современной литературы жанр – эпистолярная проза. М.Г. Соколянский считает, что жанр подобных произведений следует определять как книга писем и отграничивать от романа в письмах. Согласно Ю.М. Лотману, четкую границу между этими двумя видами эпистолярной литературы провести трудно. Определяя жанр нового произведения О. Базалука, можно использовать определение В.Н. Топорова – эпистолярная хроника жизни.

Ukrainiečių mokslininkas, filosofas prof. Olegas Bazalukas savo darbuose detaliai analizuoja genderizmo problemą šiuolaikinėje visuomenėje. 2013 m. pasirodžiusi ketvirtoji O. Bazaluko knyga *Moteris įkvėpimui* – tai neįprasto žanro (epistoliarinės prozos) atvejis šiuolaikinėje literatūroje. M.G. Sokolianskis mano, kad panašius kūrinis reikėtų interpretuoti kaip laiškų knygą ir atskirti juos nuo laiškų romano žanro. Kaip teigia J. M. Lotmanas, nustatyti aiškia ribą tarp minėtų dviejų epistoliarinės prozos tipų yra labai sunku. Apibrėžiant naujausios O. Bazaluko knygos žanrą, galima naudoti V. N. Toporovo sąvoką – epistoliarinė gyvenimo kronika.

Professor Oleg Bazaluk, Ukrainian scholar and philosopher, in detail analyzes the issue of genderism in contemporary society. In his fourth book *Женщина для вдохновения* [Woman for Inspiration] published in 2013, Bazaluk employs quite an unusual genre for contemporary literature, the epistolary prose. According to M.J. Sokoliansky, the genre which Bazaluk chose for his book has to be defined as a book of letters and needs to be distinguished from the epistolary novel. As Y.M. Lotman points out, it is difficult to draw the line between these two forms of epistolary literature. Therefore, in trying to define the genre of the latest Bazaluk's book, one might make use of V.N. Toporov's definition, the epistolary chronicle of life.

* * *

Iva Plese (Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb, Croatia). Email is (not) a letter / El. laiškas nėra/yra laiškas

In the newspaper articles, on the web and even in academic papers, the idea of disappearing of the letter as a medium of communication is strongly present. Why an email can not be regarded as just another form of the letter? Why an email is not considered a letter? There are a number of reasons and one of them is the lack of „materiality“ of an e-mail. Based on the author's electronic correspondence archive from the period of 1999–2003, and interviews with the participants of that correspondence, using the ethnographic approach, the paper talks about the participants' attitudes towards the non-materiality of an email. The main focus is on the practices of saving or archiving letters on one side and private e-mails on the other side.

Mintis, kad laiškas nyksta kaip bendravimo priemonė, jau kuris laikas vyrauja laikraščiu straipsniuose ar net moksliniuose pranešimuose. Kodėl el. laiškas negali būti suvokiamas kaip dar viena laiško forma? Kodėl jis nėra laikomas laišku? Yra daugybė priežasčių kodėl, ir viena iš jų yra ta, kad el. laiškas nėra „materialus“. Pranešime, pasirėmus asmenine el. korespondencija, apimančia 1999–2003 metus, ir interviu su tos korespondencijos autoriais, pasitelkus etnografinį pjūvį, analizuojami požiūriai į el. laiško nematerialumą. Pagrindinis dėmesys skiriamas el. laišku (viešų ir privačių) saugojimo ir archyvavimo tradicijai.

* * *

Monika Pokorska-Iwaniuk (Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland). Letters from Exile – the Symbol of Relations, Homesickness, Nostalgia, and Attachment to Tradition / Laiškai iš tremties – ryšių, ilgesio ir prisirišimo prie tradicijos simbolis

Pranešime parodoma, kad laiškai iš tremties buvo ypatinga bendravimo ir ryšių su pasauliu forma. Nagrinėjamos laiškų rašymo bei siuntimo sąlygos, o taip pat koku būdu jie pasiekdavo adresatus. Tokie laiškai – dėl savo unikalumo ir „vienkartinumo“ – tapo vieninteliu svarbiu istoriniu įrodymu, siekiančiu pasakyti tiesą apie stalinizmo epochos tremtinių gyvenimą. Epistolografinis naratyvas žymiai skiriasi nuo kitų panašaus tokio tipo dokumentų. Laiškai iš tremties dažnai naudojami prisiminimuose, dienraščiuose, apysakose ir romanuose.

The paper shows that the letters from exile were an exceptional form of communication and connection to the world. It examines the circumstances under which the letters were written and sent, also how they reached the addressees. Such letters, because of their uniqueness and „oneness,” are the only significant historical proof about real lives of the deportees in the Stalin era. In these letters, the epistolary narrative greatly differs from other similar types of documents. The letters from exile are often used in memoirs, diaries, and literary works.

* * *

Iryna Pupurs (Shevchenko Institute of Literature the National Academy of Sciences of Ukraine). The Letters of English, Russian, and Ukrainian Writers as a Component of the Romantic Orientalism / Anglų, rusų ir ukrainiečių rašytojų laišakai – kaip romantinio orientalizmo sudėtinė dalis

Generally the Eastern as the Other is understood from the position of a traveler, a pilgrim, a scientist, and a political prisoner. Influence by these social and author's factors, the poetics of the Romanticized Eastern make up four models, while at the same time interacting with each other. The comparative and imagological analysis describes the poetical features of the Romanticized Eastern using the epistolary materials by English, Russian, and Ukrainian Romantic writers. Among others, Sir William Jones' Indian, A. Odoevsky and A. Bestuzhev-Marlinsky's Siberian, A. Pushkin and M. Lermontov's Caucasian, and T. Shevchenko's Steppe will be examined.

Paprastai rytiečiai kaip *kitas* yra vaizduojami kaip keliautojai, pilgrimai, mokslininkai ir politiniai kaliniai. Veikiamos socialinių ir autoriaus veiksnių, romantizuotų Rytų meninės išraiškos priemonės sugula į keturis tarpusavyje sąveikaujančius modelius. Pasitelkus lyginamąją ir imagologinę analizę, atskleidžiami romantizuoto rytiečio bruožai anglų, rusų ir ukrainiečių rašytojų laiškuose. Pranešime analizuojami sero Williama Joneso indėno, A. Odoevskio ir A. Bestuževo-Marlinskio sibiriečio, A. Puškino ir M. Lermontovo kaukaziečio, T. Ševčenkos stepių gyventojų ir kt. autorių sukurti rytiečių įvaizdžiai.

* * *

Sigutė Radzevičienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Lietuvių laišakai iš Skandinavijos: diskurso įvairovė / Lithuanian Letters from Scandinavia: The Variety of a Discourse

Pranešime aptariama tarpukario Lietuvos ir Skandinavijos epistoliarinė korespondencija, pirmą kartą pristatant Stokholmo ir Kopenhagos archyvuose esantį paveldą. Į tyrinėjimo akiratį patenka Jurgio Savickio, Igno Šeiniaus, Balio Sruogos ir kt. rašytojų iki šiol niekur nepaskelbti laišakai.

The paper examines the interwar Lithuanian-Scandinavian correspondence and for the very first time presents the epistolary heritage kept in the archives in Stockholm and Copenhagen. The research includes the unpublished letters written by such Lithuanian authors as Jurgis Savickis, Ignas Šeinis, Balys Sruoga and others.

* * *

Irena Ragaišienė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Epistoliškumas Alės Rūtos *Laiške Jaunystei* / The Epistolary Features in *Laiške Jaunystei* [The Letter to Youth] by Alė Rūta

Pranešime aptariama tapatybės raiška Alės Rūtos *Laiške jaunystei*. Analizuojama žanrų sintezė, kaip signifikacijos forma, bei laiško, kaip paratekstinio elemento, reikšmė žanrų daugiaplaniškumo aspektu. Akcentuojamos epistoliškumo ir egzilinio konteksto sąsajos. Analizė grindžiama šiuolaikinėmis rašymo apie save teorijomis bei jų sąsaja su tapatybės sąvoka. Pranešime integruojamas lyties dėmuo.

The paper depicts the representation of identity in *Laiške Jaunystei* [The Letter to Youth] by Alė Rūta. It also analyses the synthesis of genres as a form of signification and the meaning of the letter as a paratextual element. The connection between the epistolary and diaspora is emphasized. The analysis is based on modern theories of writing about oneself and is linked to the concept of identity. The paper also examines the gender component.

* * *

Audronė Raškauskienė (Vytautas Magnus University, Lithuania). The Representation of the Self in *Memoirs of Emma Courtney* (1796) by Mary Hays / Savireprezentacija Mary Hays knygoje *Memoirs of Emma Courtney* (1796)

Written partly in an epistolary form, partly in the form of memoirs, *Memoirs of Emma Courtney* is indebted to various genres such as life writing, the epistle, and the philosophical essay. Discussing the 18 c. use of the first-person narrative and the epistolary form, Jurgen Habermas notes that „through letter writing the individual unfolded himself in its subjectivity.” Although *Emma Courtney* is not an autobiography in the strict sense of the term, the discourse of autobiography is fundamental to it. As per Green, *Memoirs of Emma Courtney* is „laced with autobiography.” Drawing on the ideas of the narrative therapy, the paper is an attempt to look at the relationship between reality and fiction, i.e. autobiography and fiction, focusing on the narrator as the means of expressing the author’s self.

Parašyta iš dalies kaip laišakai, iš dalies kaip autofiografija, knyga *Memoirs of Emma Courtney* apjungia įvairius žanrus, kaip antai, gyvenimo rašymas, laišakai ir filosofinis esė. Aptardamas pasakojimo pirmuoju asmeniu naudojimą 18 amžiuje, Jurgenas Habermas pastebi, kad „per laiško rašymą individas atsiskleidė savo subjektyvume“. Nors, griežtai vertinant, *Emma Courtney* nėra autobiografinė knyga, autobiografinis diskursas joje yra esminis. Pasak Green, *Memoirs of Emma Courtney* yra „apnėrinuota autobiografija“. Remiantis naratyvo tarprijos teorija, pranešime bandoma pažvelgti į santykį tarp realybės ir grožinės literatūros, t.y. autobiografijos ir literatūros, ypatingą dėmesį kreipiant į naratorių kaip paties autoriaus išraišką.

* * *

Rita Repečkienė (Lithuanian University of Educational Sciences). Laiško funkcijos Leonardo Gutausko prozoje / The Functions of the Letter in the Prose by Leonardas Gutauskas

Leonardo Gutausko prozoje laiško funkcijos keičiasi nuo motyvo ar objekto romane *Vilko dantų karoliai* iki pasakojimo struktūravimo būdo romanuose *Laiškai iš Viešvilės*, *Kazbek* ar subjekto romane *Daiktai*. Laiškas L. Gutausko kūryboje leidžia peržengti uždraustos zonos ribą, savo poziciją išsakyti mažumai (tremtiniui, psichoneurologinės klinikos pacientui, šėtonui), į situaciją pažvelgti iš kitos – laiško – pozicijos. Pranešime plačiausiai analizuojamos laiško funkcijos L. Gutausko romane *Laiškai iš Viešvilės*, aptariant komunikacinę laiško funkciją remiamasi Romano Jakobsono, Juriiaus Lotmano, Martino Buberio ir Michailo Bachtino išvalgomis.

In the prose of Leonardas Gutauskas, the functions of a letter change from the motive or object in the novel *Vilko dantų karoliai* [Wolf Teeth's Necklace] to the structural method of a narrative in the novels *Laiškai iš Viešvilės* [Letters from Viešvilė] and *Kazbek* to the subject in the novel *Daiktai* [Things]. The letter in Gutauskas' works allows to cross the limits of the forbidden zone and to express one's opinion to the minority (exile, patient in a psycho-neurological hospital, the devil), also to look at the situation from a different – letter's – perspective. The paper pays more attention to the novel *Laiškai iš Viešvilės* and examines the communicative function of a letter using the insights of Roman Jakobson, Jurij Lotman, Martin Buber, and Michail Bachtin.

* * *

Dainius Sobekis (Klaipėda Gymnasium *Vėtrungė*, Lithuania). Kūrybinė drąsa ir baimė Leonardo Andriekaus korespondencijoje / The Creative Courage and Fear in the Correspondence by Leonardas Andriekus

Pranešime nagrinėjami Kazio Bradūno, Alfonso Nykos-Niliūno, Antano Maceinos, Marijos Stankus-Saulaitės bei kitų asmenų laišakai poetui, kunigui ir vienuoliui Leonardui Andriekui, kuriuose nagrinėjami kūrybos klausimai. Literatūros teologija nagrinėja literatūros subjekto santykį su teologijos objektu. Šiame santykyje atsiranda kūrybinė drąsa, išreiškiama per kūrybinę nuodėmę, arba kūrybinę baimę. Tai priklauso nuo kūrėjo literatūrinių intencijų. Jei kūrėjas yra tikintis, tai jo literatūrinę drąsą gali užgožti literatūrinė baimė, kuri kūrybinę nuodėmę gali paversti tradicinės nuodėmės samprata. Tačiau, anot A. Maceinos, kūrybinė nuodėmė neturi nieko bendro su tradicine nuodėme krikščioniškoje sampratoje. Todėl pranešime atskiriama kūrybinės drąsos samprata nuo kūrybinės baimės ir tradicinės nuodėmės sampratos.

The paper analyses the questions of creativity in the letters by Kazys Bradūnas, Alfonsas Nyka-Niliūnas, Antanas Maceina, Marija Stankus-Saulaitė and others written to Leonardas Andriekus, a poet, priest, and monk. The literary theology examines the relationship between the literary and theological subjects. Such a relationship creates creative courage, expressed through creative sin, and creative fear. It all depends on author's literary intentions. If he believes in the Creator, then his courage can be overshadowed by fear which could turn creative sin into the concept of traditional sin. According to A. Maceina, creative sin has nothing to do with the traditional sin found in christian context. Therefore, the paper distinguishes between the concepts of the creative sin, fear, and traditional sin.

* * *

Jūratė Sprindytė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Kuo gyvenome sovietmečiu: XX a. 8-o dešimtmečio bičiulių laišakai / How We Lived in the Soviet Times: Letters to Friends Written in the 1980s

XX a. 8-as dešimtmetis Sovietijoje laikomas gūdaus brežnevizmo periodu, sąstingio sąstingiu, paradoksaliai turėjusiu daug prošvaisčių. Viena jų – epistoliarinis suokalbiškos bičiulystės, kultūrinių idėjų transfero, šilto žmogiško bendravimo būdas. Pranešimas paliudyja, kad 8-to dešimtmečio jaunoji kūrėjų karta nesitaikstė su oficialios ideologijos normomis, siekė kūrybinės laisvės, ieškojo pasaulėvaizdžio atramų egzistencinėje filosofijoje, Vakarų Europos literatūroje, moderniose literatūros teorijose (kiek buvo įmanoma pro „geležinę uždangą“ jas pažinti). Empiriniam pranešimo pagrindui pasitelkiami laišakai iš asmeninio archyvo.

The 1980s in the Soviet Union are considered to be the gloomy period of Brezhnevian stagnation. However, there were quite a few bright rays shining through it. One of such rays was a warmly human epistolary communication where close friends would exchange their cultural ideas. The paper argues that the young creative generation of the 1980s did not put up with the official ideological norms and instead pursued freedom and tried to find support for its ideas and attitudes in existentialism, Western literature, and modern literary theories. The empirical research is based on the letters from my personal archive.

* * *

Inesa Suchane (Daugavpils University, Latvia). Эпистолярный нарратив в работах латвийских авторов, пишущих на русском языке / Epistolinis naratyvas latvių rašytojų, rašančių rusiškai, darbuose / The Epistolary Narrative in the Works by Latvian Authors Writing in Russian

В литературе эпистолярный жанр проявляется как художественное произведение, написанное в форме писем, посвященных какой-либо личности, или в виде взаимной переписки. В реферате будет рассмотрен эпистолярный нарратив в работах латвийских авторов, пишущих на русском языке. 21 век в эпистолярный жанр внес особые изменения, так как благодаря интернету появились даже романы, которые основаны на электронной переписке, поэтому эпистолярный жанр в работах латвийских писателей, пишущих на русском языке, как и в работах латышских писателей, хотя представлен и не часто, однако внес свои коррективы.

Literatūroje epistoliarinis žanras pasireiškia kaip meninis kūrinys, parašytas laiško forma ir skirtas kokiai nors asmenybei, arba kaip susirašinėjimas. Pranešimas apžvelgia epistoliarinį naratyvą latvių, rašančių rusų kalba, kūryboje. 21 amžius epistoliariniame žanre įnešė daug svarbių pokyčių; interneto dėka atsirado net romanai, paremti el. susirašinėjimu. Todėl epistoliarinis žanras latvių rašytojų, rašančių rusiškai, kūrinuose taip pat pasižymi naujais bruožais.

In literature, the epistolary genre is a work written in a form of letter and addressed to a personality or takes a form of a correspondence. The paper examines the epistolary narrative in the works by Latvian authors writing in Russian. The 21st century made many changes in the epistolary genre. For example, the internet facilitated the appearance of novels based on e-mails. Therefore, the epistolary genre in the works by Latvian authors writing in Russian, although analyzed not very often, had gone through few changes as well.

* * *

Kristina Svarevičiūtė (Vilnius University, Lithuania). Bizantijos laiškų tradicija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje / The Tradition of the Byzantine Letters in the Grand Duchy of Lithuania

LDK buvo rašomi laiškai graikų kalba, dauguma jų sietini su stačiatikių bendruomenės gyvenimu ir bažnyčios reikalais, tačiau esama ir viršbendruomeninės reikšmės tekstų. Jų autoriai tęsė Bizantijos laiškų tradiciją, kuri, kaip ir visoje graikalbėje epistolikoje, pasireiškė ir po Bizantijos žlugimo. Pranešime aptariama graikiškų laiškų vieta LDK kultūroje ir LDK ir Bizantijos/ortodoksų bažnyčios hierarchų po Bizantijos žlugimo santykių kontekste. Aptariami šie skirtingų amžių ir porūšių graikiški laiškai, atspindintys Bizantijos epistolikos tradiciją. Remiantis skirtingų rūšių laiškų pavyzdžiais, aptariama laiško struktūra, meninės priemonės, Bizantijos epistolikai būdingi vaizdiniai ir kalba.

The letters written in Greek in the Grand Duchy of Lithuania usually concern the life and matters of the orthodox community and the Orthodox Church. However, few of them cross this line and belong to a group of texts with broader implications. Their authors continued the tradition of the Byzantine letters which was alive even after the fall of the Byzantine Empire. The paper discusses the place of such letters in the culture of the Duchy and in the context of the relationship between the Duchy and the Byzantine/Orthodox Church hierarchy after the fall of the Empire. While examining various types of the letters, the paper talks about the structure, the stylistic devices, and the language and images which were characteristic to the Byzantine epistolary tradition.

* * *

Aurelija Tamošiūnaitė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Everyday Literacy: Self-reflections on Writing in Lithuanian Letters of the 20 c. / Kasdienis raštingumas: rašymo atspindžiai XX a. lietuviškuose laiškuose

The development of the New Literacy Studies (NLS) since the 1980s has reshaped the understanding and the very notion of literacy: literacy is no longer viewed as only the ability to read and to write; rather it is perceived as a social practice, i. e. reading and writing (and other) practices are strongly linked with social structures „in which they are embedded and which they help to shape.” (Barton & Hamilton 2000: 6). By focusing on social aspects of literacy practices and events, NLS draws a distinction between vernacular and institutional literacy practices. Private personal letter writing is often associated with vernacular or ordinary forms of writing that are strongly linked to everyday life. The main aim of this paper is to approach letter writing as vernacular literacy practice and to analyze how, during the 20 c., ordinary Lithuanians organized their letter-writing practices and how these practices were embedded in their everyday lives. The analysis is based on data (458 letters) that come from the *Asmeninės lietuvių rašomosios kalbos duomenų bazė* (Database of Private Written Lithuanian Language, www.musulaiskai.lt).

XX a. devintąjį dešimtmetį išpopuliarėjus *Naujojo raštingumo studijų* krypties, tradicinę raštingumo, kaip gebėjimo rašyti ir skaityti, sampratą pakeitė funkcinis požiūris: į raštingumą žvelgiama kaip į tam tikras veiklas (angl. *literacy practices*), kurios ne tik padeda formuoti socialines struktūras, bet ir pačios yra jų formuojamos (Barton & Hamilton 2000: 7). Atsižvelgdami į socialines raštingumo funkcijas, tyrėjai paprastai skiria du raštingumo tipus: *kasdienį, neformalųjį* (angl. *vernacular literacy*) ir *institucinį, formalųjį* (angl. *institutional literacy*). Asmeninių, privačių laiškų rašymas neretai traktuojamas kaip viena iš būdingiausių *kasdienio raštingumo* apraiškų. Šiuo pranešimu siekiama iš arčiau pažvelgti į XX a. lietuviškų laiškų rašymo kasdienybę, t. y. kokią vaidmenį laiškų rašymas vaidino kasdieninėje lietuvių aplinkoje. Pranešimas grindžiamas 458 laiškų, esančių *Asmeninės lietuvių rašomosios kalbos duomenų bazėje* (www.musulaiskai.lt), analize.

* * *

Heidi Toelle (New Sorbonne University Paris 3, France). Quand l'e-mail libère la parole des femmes saoudiennes: Banât al-Riyâd de Ragâ' Abd Allâh al-Sâni' / Kai el. laiškas išlaisvina Saudo-Arabijos moterų meilės lyriką: *Riyado dukros* / When E-mail Liberates the Love Lyrics by the Saudo-Arabian Women: *Girls of Riyadh*

Le roman en question est né sur internet et n'a été imprimé que par la suite. La première édition date de 2005, six autres éditions ont suivi entre 2005 et 2007. Il fut un temps interdit en Arabie Saoudite, mais y circulait sous le manteau jusqu'au moment où les autorités ont fini par

l'autoriser. Il est composé des e-mails qu'une jeune femme saoudienne envoie tous les vendredis aux internautes, e-mails dans lesquels elle raconte la vie de quatre de ses amies. Il s'agira, d'une part, de montrer comment ces e-mails se présentent: anonymat, titres, types de citations et leur signification, réponses aux mails reçus, et de l'autre, de montrer le type de problèmes que ces quatre jeunes femmes ont à affronter, notamment dans leurs relations avec les hommes de la famille (pères, frères, maris) et leurs amis et amoureux, compte tenu des traditions et des lois imposées par l'état saoudien et défendues par les familles traditionnelles. Il s'agit également de dénoncer l'hypocrisie qui prévaut dans la société et de susciter les réactions des Saoudiens et Saoudiennes, réactions souvent contradictoires et révélées à travers les réponses et commentaires par lesquels l'auteur commence chacun de ses e-mails.

Romanas *Riyado dukros*, gimęs internetinėje erdvėje, pirmą kartą buvo išspausdintas 2005 m. (kiti šeši leidimai pasirodė 2005–2007 m.). Saudo Arabijoje romaną kurį laiką buvo uždraustas, tačiau platinamas slaptai, kol pagaliau draudimas atšauktas. Kūrinys sudėtas iš el. laiškų, kuriuos jauna moteris arabė kas savaitę siunčia internetiniams korespondentams ir kuriuose pasakoja apie savo keturių draugių gyvenimą. Pranešime aptariamas laiškų pobūdis, pavadinimai, citatų tipai ir jų reikšmės, o taip pat atsakymai į gautus respondentų laiškus. Taip pat komentuojamas laiškų turinys, siekiama išryškinti tą problemų tinklą, su kuriuo susiduria visos keturios moterys arabės. Akcentuojami santykiai su vyrais šeimoje, su draugais ir mylimaisiais tradicijų ir teisinių normų akivaizdoje.

The novel *Girls of Riyadh* born on the Internet for the first time was published in 2005 (during the period from 2005 to 2007 six editions came out). The novel was banned for some time in Saudi Arabia; nevertheless, it was distributed in secret until the ban was finally lifted. The work consists of e-mail letters which are weekly sent by a young Arabian woman to online correspondents and which tell the life story of four friends. The paper discusses the nature of the letters, their titles, types of quotations and their meanings, as well as the replies to the letters received from the respondents. It also comments on the content of the letters and attempts to highlight the problems faced by all four Arabian women. The relationships with men in a family, with friends and beloved ones are emphasized within the context of traditions and legal norms.

* * *

Nino Tsereteli (Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia). The Soviet Literary Life of the 30s in the Letters of Contemporaries / Sovietų literatūrinis gyvenimas 1930-aisiais amžininkų laiškuose

The Soviet power in Georgia was established by force in 1921. The Soviet society in the annexed Georgia started its existence under very specific conditions. All channels of the literary or cultural communication were strictly controlled by the authorities. The ideological pressure especially affected literature. Therefore, the epistolary heritage in the totalitarian epoch played a very important role. The letters written by N. Zabolotsky, I. Tinianov and V. Shklovsky sent during the above mentioned period to Georgian poets and literary critics show the literary and cultural life of the 1930s and the fate of an individual in totalitarian system.

1921 metais Gruzijoje jėga įvestas sovietinis režimas. Aneksuotoje Gruzijoje sovietinė visuomenė egzistavo labai ypatingomis, neįprastomis sąlygomis. Visa literatūrinė ir kultūrinė komunikacija visuomenėje buvo griežtai kontroliuojama valdžios. Ideologinis spaudimas ypač paveikė literatūrą. Todėl laišškai totalitarizmo epochoje vaidino labai svarbų vaidmenį. Laiškai, kuriuos tuo metu rašė N. Zabolotskis, I. Tinianovas ir V. Šklovskis Gruzijos poetams ir literatūros kritikams, rodo, kaip atrodė literatūrinis ir kultūrinis gyvenimas 1930-aisiais, koks likimas ištikdavo individą totalitariniame režime.

* * *

Natalja Kapočė (European Humanities University, Lithuania). Kaip skaityti laiškus: iššifravimo instrukcija / How to Read Letters: An Instruction for Decipher

Autobiografinis žanras, kuriam priklauso ir laišškai, tyrinėtojų apibūdinamas kaip ribinis žanras, stovintis ant dokumentinių ir literatūrinių žanrų slenksčio. Atrodo, kad žmogus, rašantis apie save, turi sakyti tiesą, nes niekas geriau už patį rašantįjį nepažįsta savojo aš ir negali jo pristatyti. Tačiau autobiografinių tekstų tyrinėjimuose iškyla kaukės, maskarado, maskuotės metafora,

kalbama apie veidrodį ir atspindį, apie teatro užkulisius, tiesiog teatrališkumą, taip pat iškyla nekrologo metafora. Todėl kyla klausimas, kaip tyrinėti autobiografinius tekstus, kaip juos skaityti, atskiriant „poeziją“ nuo „tiesos“ ir „tiesą“ nuo „poezijos“. Pranešime siūlomas analitinis laiškų skaitymo modelis.

The autobiography, letters including, is the genre which stands on the threshold of documentary and literary genres. It seems that a person who writes about him/herself must tell the truth, since no one else but him/her knows the best and can present the real „I.“ Nevertheless, the research of autobiographical texts reveals metaphors of mask, masquerade, and disguise. The paper raises a question how to research and read the autobiographical texts, how to separate „poetry“ from the „truth“ and vice versa, and offers an analytical model for reading the letters.

* * *

Dainius Vaitiekūnas (Lithuanian University of Educational Sciences). Atviro laiško retorika / The Rhetoric of an Open Letter

Pranešime analizuojama teorinė intymaus/atviro laiško apibrėžimo problema, pasitelkiant naratologijos sąvokas: polemienio sakymo instancija, individualus ir kolektyvinis adresatas, skirtingų žiūros taškų susidūrimas, metalepsė ir kiti pasakojimo paradoksai. Remiamasi Algirdo Juliaus Greimo, Gerardo Genette'o ir kitų pasakojimo tyrinėtojų patirtimi. Keliamas klausimas, ar įmanoma aprašyti naratyvinį atviro laiško modelį. Lyginamajai analizei pasitelkiami keli skirtingų laikotarpių didelio rezonanso susilaukę atviri laišškai, kurių autoriai yra rašytojai (Guy de Maupassantas, Emilė Zola, Tomas Venclova ir kt.). Atviras laiškas laikomas ypatingo pobūdžio pasakojimu, kuris derina viešą ir privačią scenografiją, polemines ir epistoliarines literatūros patirtis.

The paper analysis the theoretical problem of an intimate/open letter description using the concepts from narratology: the institution of polemic saying, the individual and collective addressee, the conflict of different view-points, metalepsis and other paradoxes of the narrative. Using the insights of the narrative scholars such as Algirdas J. Greimas and Gerard Genette, the paper asks whether it is possible to depict the narrative model of an open letter. This comparative study examines the open letters which written at the different time drew public attention (Guy de Maupassant, Emile Zola, Tomas Venclova and others). The open letter is a special kind of the narrative which combines public and private scenography, as well as polemic and epistolary literary experience.

* * *

Gintarė Vaitonytė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Baltiškiosios kultūros raiška H. Parlando laiškuose / The Aspects of the Baltic Culture in the Letters by H. Parland

H. Parlandas (1908–1930) – suomių švedų rašytojas modernistas, kurio kūrybinis kelias prasidėjo Suomijoje, o baigėsi Lietuvoje, kur jaunas 22 metų vaikiną susirgo tuomet nepagydoma liga ir buvo palaidotas Kauno miesto kapinėse. Vis dėlto suomis paliko nemažai savo, kaip rašytojo, literatūros bei kultūros kritiko, pėdsakų. Gyvendamas Kaune H. Parlandas rašė namiškiams apie savo veiklą, erdvę, kurioje gyveno, ir kultūrą, kuri jį supo. Visuose H. Parlando laiškuose koduojami baltiškiosios kultūros ženklai. Šiame pranešime laiškas suvokiamas kaip pirminis išpūdis, pirminė baltiškiosios kultūros pateiktis ir kultūros išvertimas skandinaviškiosios kultūros mentaliteto individams.

Although H. Parland's (1908–1930), Finnish-Swedish modernist writer, life was short, he left few important cultural traces not only in Finland and Sweden, but also in Lithuania, Kaunas, where he died and is buried. While living in Kaunas, Parland wrote to his family back in Finland about his work, surroundings, and cultural life. All his letters contain signs of Baltic culture. The paper looks at the letter as writer's first impression of the Baltic culture where he tries to present and translate this culture to the individuals of Scandinavian cultural mentality.

* * *

Gitana Vanagaitė (Lithuanian University of Educational Sciences). Vaižganto laišškai Klimams: laiškas kaip autobiografija / Vaižgantas. Laiškai Klimams [Vaižgantas. Letters to Klimai]: the Letter as the Autobiography

Leidėjų sprendimas spausdinti privačią Vaižganto korespondenciją Klimams ir Lesauskiams vienoje knygoje, nepateikiant antrosios pusės laiškų, leidžia pastarąją skaityti ne kaip dialoginio pobūdžio susirašinėjimą, o kaip vientisą tekstą. Tiesa, savo grafine raiška šis tekstas yra suskaidytas nuolat kartojamų kreipinių, parašo ir epistolikai svarbių laiko bei vietos nuorodų. Tačiau dažnos retrospekcinės įterptys, dėmesys vidinei plotmei tarsi naikina matomą laiškų atskirumą, į pirmą vietą iškeldamas tapsmo šiandieniu Vaižgantu istorija, kuri yra autobiografijos pagrindas. Į vieną leidinių surinkti Vaižganto laiškai, iš jų susidėliojanti autobiografija, steigia naują tikrovę, kurios pavieniai laiškai neturėjo. Šioje naujoje tikrovėje besirandanti prasmė taip pat yra naujas įvykis, kurio interpretacija remiasi Hanso Georgo Gadamerio aprašyta klausimo–atsakymo dialektika, apimančia autoriaus žodžius ir skaitytojo išvalgas. *Laiškai Klimams* priklauso referenciniams žanrams, tačiau juose pasakojama vidinė istorija nugali šią referenciją, sukurdamą atskirą pasaulį, kuris yra, pasak Gadamerio, tik besireiškančiame žodyje. Jo supratimas gražina prie hermeneutinio rato, kuriame laiškas ir autobiografija yra tik priemonės naujam Vaižganto ir jau šiandienio skaitytojo dialogui.

Publisher's decision to publish private Vaižgantas' correspondence with Klimai and Lesauskiai in one book without the responses from another side allows to read it as a one-piece text. Although the visual appearance of the book (the vocative case, the place and the date, and the signature) reminds us that these are letters, frequent retrospective parenthesis and attention to the inner plot erase the visible form of a letter and bring forward the story of Vaižgantas which is the basis of the autobiography. Writer's letters, i.e. his autobiography, published in one book establish a new reality which was missing in a separate letter. A new meaning which appears within this new reality is also a new event which interpretation is based on the question-answer dialectics described by Hans Georg Gadamer. *Laiškai Klimams* [Letters to Klimai] belong to the referentive genre; however, the story told by the letters take over this feature creating a new separate world which, according to Gadamer, is expressed in a word. Understanding it brings us back to the hermeneutic circle where the letter and autobiography are only a means of a new dialogue between Vaižgantas and today's reader.

* * *

Asta Vaškeliėnė (Lithuanian Institute of History). Laiškas XVIII a. Lietuvos pijorų edukacijoje / The Letter in the Education of Lithuanian Piarists in the 18 c.

Pranešime analizuojama laiško vieta reformuotoje pijorų mokymo programoje. Vienas iš svarbiausių šaltinių temai atskleisti yra metodinių nurodymų rinkinys *Methodus docendi pro Scholis Piis provinciae Litoaniae* (Mokymo nuostatai Lietuvos provincijos pijorų mokykloms), išleistas Vilniaus pijorų spaustuvėje 1762 m. Jį Lietuvos pijorai parengė gerokai sutrumpinę ir savo reikmėms pritaikę Stanislovo Konarskio programinį veikalą *Ordinationes Visitationis Apostolicae* (Apaštališkosios vizitacijos nurodymai; Varšuva, 1753), skirtą Lenkijos pijorų mokykloms. Lyginamasis abiejų veikalų tyrimas parodė, kad Konarskio veikale laiškas suvokiamas kaip labai svarbus kasdienio gyvenimo atributas. Lietuvos pijorų nuostatuose *Methodus docendi* apie laiškus kalbama žymiai siauriau.

The paper examines letter's place in the reformed educational system of Lithuanian Piarists. One of the main sources *Methodus docendi pro Scholis Piis provinciae Litoaniae*, a collection of methodical instructions, published by Piarists publishing house in Vilnius in 1762 will be analysed. The collection is a shorter and edited version of *Ordinationes Visitationis Apostolicae* by Stanislov Konarski, the book used in Polish Piarist schools. The comparative analysis of two publications shows that the letter in Konarski's work plays a very important role in daily life. Whereas the Lithuanian version pays less attention to the letter and reduces its significance.

* * *

Oksana Weretiuk (University of Rzeszów, Poland). The Role of the Anonymous Letter Constructing Fictitious Racism (Arthur & George by Julian Barnes) / Anoniminio laiško vaidmuo konstruojant išgalvotą rasizmą (Juliano Barneso *Arthuras & George'as*) / Анонимное письмо в формировании расовых предрассудков в романе (Артур и Джордж Джулиана Барнса)

The paper is an attempt of the postcolonial interpretation of racism in the masterfully composed

and multi-layered novel by Julian Barnes which presents a story that really happened to Arthur Conan Doyle, doctor and well-known writer, and George Edalji, lawyer, humble son of the English pastor of Hindu descent and of a Scot mother. With the help of the anonymous letters introduced to the plot Barnes does not present the racism shown in the acts of overt discrimination or aggression – a seemingly Victorian-era British society is free from racial prejudice. However, the invisible and subcutaneous racism operates insidiously.

Pranešime bandoma postkolonializmo kontekste interpretuoti rasizmą, kuris atsiveria meistriška kompozicija ir daugiasluoksniškumu pasižyminčiame Juliano Barneso romane, kuriame pasakojama tikra istorija, nutikusi Arthurui Conanui Doyle'ui, gydytojui ir gerai žinomam rašytojui, ir George'ui Edalji'ui, advokatui, hindų kilmės anglų pastoriaus ir škotės motinos sūnui. Autorius, pasitelkęs anoniminius laiškus, nevaizduoja rasizmo kaip viešai išreikštos diskriminacijos ar agresijos – Viktorijos laikų britų visuomenė tariamai neturi jokių rasinių prietarų. Vis dėlto plika akimi nematomas rasizmas visuomenėje slypi.

* * *

Iwona Wróbel (Educational Research Institute, Poland). Between the Centre and the Periphery. The Role of the Letter in the Contemporary Polish Literature Created by Women / Tarp centro ir periferijos. Laiško vaidmuo šiuolaikinėje Lenkijos moterų rašytojų literatūroje

Although the letter as a genre has long tradition in literary works, its place in today's literature is ambiguous. The dominance of the usefulness of the texts and the pursuit of condensing the content substantially affect and change this genre. The paper reflects on the place the letter occupies in Polish contemporary literature created by women. On the other hand, it points to the world which is unable to use other forms of expression. The paper also discusses modern forms of communication such as e-letter in contemporary novel. In addition, it reflects on femininity found in the letters.

Nors laiško žanras turi ilgą tradiciją grožinėje literatūroje, šiandien jo vieta joje yra dviprasmiška. Žanrui stiprų poveikį daro ir jį keičia teksto naudingumo dominavimas ir siekimas kuo glausčiau išdėstyti turinį. Pranešime kalbama apie laiško vietą šiuolaikinėje lenkų literatūroje, sukurtoje moterų. Antra vertus, jis aptaria pasaulį, kuriame kitos išraiškos formos negalimos. Pranešime taip pat analizuojamos modernios bendravimo formos, kaip antai el. laiškas, šiuolaikiniame romane. Taip pat diskutuojama feminizmo, aptinkamo laiškuose, tema.

* * *

Marzhan Zhapanova (L.N. Gumilyov Eurasian National University, Kazakhstan). The Letter within the Context of G. M. Mussrepov's Prose / Laiškas G. M. Mussrepovo prozos kontekste

Gabit Makhmutovich Mussrepov (1902–85), preeminent Kazakh writer, literary historian and public figure, to wider audience was known as the author of the letter to Stalin. The Great Patriotic War had a special place in writer's works and his novel *Soldier from Kazakhstan* (1948) was one of the first Kazakh prose works on this topic. Main character's, Konstantin, correspondence with his family and beloved Akbota plays an important role in the structure of the novel. The story *Aklima* (1943) is composed as a letter sent from the front-line and received by a stranger. The letter used in Mussrepov's prose enriched his works by creating the new level of characters' speech, introducing new aspects of their descriptions, and expanding their role in the development of the events.

Žymus kazachų rašytojas, literatūros istorikas ir visuomenės veikėjas Gabitas Makhmutovichius Mussrepovas (1902–85) platesniam skaitytojų ratui geriau žinomas kaip laiško Stalinui autorius. Didysis karas užima ypatingą vietą šio rašytojo kūrinuose, o jo romanas *Kareivis iš Kazachstano* (1948) buvo vienas iš pirmųjų kazachų literatūros kūrinių šia tema. Novelės struktūroje ypatingą vaidmenį vaidina pagrindinio romano veikėjo Konstantino susirašinėjimas su savo šeima ir mylimąja Aknota. G.M. Mussrepovo apsakymas *Aklima* (1943) parašytas kaip laiškas. Jis, išsiųstas nuo fronto linijos, patenka į svetimo žmogaus rankas. Rašytojo prozoje naudojamas laiškas praturtino jo kūrinius, sukurdamas naujus veikėjų kalbėjimo būdus, įvesdamas naujus jų apibūdinimo aspektus ir išplėsdamas veikėjų vaidmenį įvykių grandinėje.

* * *

Sigita Žemaitytė (Vytautas Magnus University, Lithuania). Išpažintys ir gyvenimo refleksijos

laiške: Jokūbas Josadė / Confessing and Contemplating Life in the Letter: The Case of Jokūbas Josadė

Jokūbas Josadė ne vienam gerai žinomas sovietinio laikotarpio Lietuvos rašytojas ir literatūros kritikas. Ne kartą šiam intelektualui teko atsidurti vertybinėje kryžkelėje, autocenzūruoti mintis, žodžius, kūrybą, gyventi vidinės emigracijos sąlygomis, perkurti savo tapatybę. Tokie J. Josadės asmenybės posūčiai atsiskleidžia ne tik analizuojant vėlyvąją jo kūrybą, bet ir pokalbiuose su Jevsėju Ceitlinu. Šiame pranešime žvelgiama į kitą reikšmingą tokias J. Josadės jausenas atskleidžiantį šaltinį – laiškus, rašytus dukrai ir seseriai (Josadė J., *Užtrenktos durys*, Vilnius, Rosh Baltica, 1993). Gretinant J. Josadės jausenas kitų to meto visuomenės veikėjų, rašytojų patirtims, mėginama rasti panašumus ir unikalumus, bandoma atskleisti kaltės ir kaltinimo, teisimo ir teisinimo(si) apraiškas J. Josadės galvojimuose.

Jokūbas Josadė, Soviet Lithuanian writer and literary critic, not just once found himself at the moral crossroads. He had to censor his thoughts and works, to live under the conditions of internal emigration and to re-build his own identity. All that can be traced in his late works, as well as his conversations with Jevsej Ceitlin. The paper takes a closer look at yet another important source of Josadė's life, his letters to daughter and sister (Josadė J., *Užtrenktos durys* [The Doors Shut], Vilnius, Rosh Baltica, 1993). Comparing Josadė's experience with the experiences of other authors of that time, the paper examines the aspects of guilt and charge, accusation and defense in author's contemplations.

* * *

Manfredas Žvirgždas (Institute of Lithuanian Literature and Folklore). Žemininkų laiškai neoromantikams: egzodo epistoliarinio etiketo bruožai / Žemininkai Write to Neoromantics: the Features of Lithuanian Diaspora's Epistolary Etiquette

Pranešime atkreipiamas dėmesys į išeivių žemininkų kartos kūrėjų epistoliarinę komunikaciją: A. Nykos-Niliūno laiškus A. Vaičiulaičiui ir H. Nagio – J. Aisčiui. Atidesnis šios korespondencijos skaitymas galėtų paneigti plačiai pasklidusį mitą apie neišvengiamą kartų konfrontaciją išeivijos kultūroje. Laiškuose gausu nuoširdžios pagarbos ženklų, neabejotinai ieškoma tiesioginio kontakto ir tikimasi sutarti dėl estetinių vertybių. Laiškuose atsiskleidžia ir ypatingas išeivijos intelektualams būdingas epistoliarinis etiketas, nes galima jausti, kad rašoma paisant tam tikrų žanro dėsnių, siekiama pagrįsti savo nuomonę, įtikinti, nepažeidžiant tarp adresanto ir adresato susiklosčiusios pagarbios distancijos.

The paper examines the epistolary communication between the authors of Lithuanian diaspora: A. Nyka-Niliūnas, A. Vaičiulaitis, H. Nagys, and J. Aistis. A closer look at the correspondence would contradict the widespread myth about the confrontation that took place in diaspora's cultural life. In the letters, one might find sincere signs of respect; authors are looking for a direct contact with one another in trying to find and agree on common aesthetic values. The correspondence also shows the special epistolary etiquette characteristic to diaspora's intellectuals.

Konferenciją remia Lietuvos Mokslo taryba, LLLA ir LEU / Sponsored by the Research Council of Lithuania, LCLA and Lithuanian University of Educational Sciences

Leidinį sudarė ir redagavo Dalia Cidzikaitė ir Rita Repečkienė

Lietuvos lyginamosios literatūros asociacija
T. Ševčenkos g. 31–306, LT 03111, Vilnius
Tel. (8 5) 233 36 35, (8 5) 233 06 11, fax. (8 5) 233 52 99

el. p. acta.comparativa@gmail.com; <http://www.lila.lt/lt/> ir <http://www.leu.lt>

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/220546208052721/>